

ב"ה

לוח יומי הלכה למעשה

עם פרטי ההלכות והמנהגים
לחודש תשרי ה'תשע"ח

חלק ראשון

מיום שני, כ' אלול תשע"ז
עד יום רביעי י"ד תשרי תשע"ח

יו"ל על ידי

בד"צ דק"ק קראון הייטס
כאן צוה ה' את הברכה

דוברים עברית

אפשר להתקבל בלי להזמין תור מראש

מקבלים רוב סוגי ה"ביטוח" (גם "הפניקס")

555 LEFFERTS AVENUE
BROOKLYN, NY 11225

P 718 360 8074
F 718 407 2469

WWW.KAMINHEALTH.COM

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' **צבי הירש** בהרה"ח ר' **בן ציון** ז"ל שפריצער

גלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ ת.ג.צ.ב.ה.

לזכות

הרה"ת **שניאור זלמן**

וזוגתו מרת **שמחה רבקה** שיחיו

וילדיהם: **אסתר ברכה, איטא העניא,**

אברהם משה, חי' בת' וחנה שיחיו

לזכות **לוי יצחק** בן **רייזל** לרפואה שלימה

לזכות **פייגה בת רחל** לרפואה שלימה וקרובה

לזכות

ר' **צבי מרדכי** בן שרה וזוגתו מרת **שלומית** בת שושנה

וילדיהם: **יוסף יצחק** וזוגתו **מרים דבורה**

ובנותיהם: **חנה שפרינצא ופייגא אידל,**

משה, מנחם מענדל, חנה וחי' מושקא

שיחיו **גודמאן**

לעילוי נשמת הרה"ח - המשורר - הרב **צבי מאיר** ב"ר שלמה דוב ע"ה שטיינמן

נפטר עש"ק בעלות המנחה י"ב אלול תשס"ה ת.ג.צ.ב.ה.

נדפס ע"י ולזכות בתו ומשפחתה שיחיו **טויבער**

להקדשות של הקבצים הבאים,

וכן להשתתפות בהוצאות הבד"צ

ולתמיכה ברבני השכונה

ניתן ליצור קשר בטלפון: 347-465-7703

או באתר www.crownheightsconnect.com

(האתר הוקם על ידי ידידי הבד"צ)

לוח יומי

עם פרטי ההלכות והמנהגים
לחודש תשרי ה'תשע"ח

חלק ראשון

מיום שני, כ' אלול תשע"ז

עד יום רביעי, י"ד תשרי תשע"ח

נערך על־פי שיעורים שנמסרו

מהמרא־דאתרא וחבר הבד"צ

הרב יוסף ישעי' ברוין שליט"א

בשיחת יום ב' דר"ה תשנ"ב נאמר: "יש לעורר ע"ד לימוד ההלכות הצריכות לימים אלו, שבהם ישנם כמה וכמה שינויים בתפילה וכמה מנהגים וכו' – שילמדו הלכות אלו בשו"ע, או כפי שמצינו לאחרונה, שמדפיסים בלוחות השנה כמה וכמה הלכות השייכות לאותו הזמן, הלכות הצריכות, שתועלת מיוחדת בזה בפרט לאלו שאין להם ספרים מאיזו סיבה שתהי', או שיש להם ואינם יודעים היכן לחפש וכיו"ב, שע"י העיון בלוחות אלו – ע"ד לוח כולל חב"ד (ובב' האופנים או כפי שהוא תלוי על הקיר, או בתור ספר קטן) שמלוקטים בו המנהגים וההלכות הצריכות – מוצאים בנקל את ההלכות האמורות. ולכן דבר נכון ביותר הוא שכאו"א יעיין בלוחות הנ"ל, באופן שכל ההלכות דימים אלו יחקקו בזכרונו, מפני שלפעמים כשמתעוררת שאלה בזה נמצאים במעמד ומצב שאסור להפסיק ולשאול, או שאין את מי לשאול, ויתירה מזו – לפעמים אינו יודע כלל שצריך לשאול".

מקורות להמובא בפנים ניתן למצוא בשולחן ערוך אדה"ז. מטה אפרים. קיצור שולחן ערוך. ספר המנהגים-חב"ד. לוח כולל חב"ד. שיחות מאמרים ואגרות קודש. **ועוד ועוד.**

* * *

כרגיל בכגון דא, נדפסו כמה תזכורות מענייני "הלכתא למשיחא", מתוך ציפי' ותשוקה לגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, שאז אפשר יהי' לקיימן כפשוטן להלכה למעשה מיוסד על הוראות כ"ק אד"ש בריבוי שיחות, ומהן:

"מדובר כמ"פ לאחרונה, אז לויט אלע סימנים שטייען מיר היינט אויף דעם שוועל פון דער גאולה, ווען "הנה זה (משיח) בא", ותיכף ומיד רגע לאח"ז – כבר בא. דערפון איז אויך מובן בנוגע צו דער עבודה פון אידן וואס פאדערט זיך . . אז א אידן'ס אויפפירונג אין אלע ענינים אין זיין טאג טעגלעכן לעבן אויך בזמן הזה תיכף ומיד פאר דער גאולה – איז מעין ובדוגמת דעם לעבן און הנהגה פון אידן בימות המשיח ממש. [וואס דאס איז אויך די **הגשה המיוחדת בתקופה האחרונה בהנוגע דעם לימוד פון "הלכתא למשיחא", די הלכות וואס זיינען נוגע צו דעם לעבן פון אידן בזמן הגאולה**]. (שיחת שמח"ת תשנ"ב – סה"ש תשנ"ב ע' 39. – חלק מההדגשות אינן במקור).

"מוסיפים גם בהתשוקה והגעגועים להגאולה . . שענין זה נעשה גם ע"י ההוספה בלימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק, אשר, הלימוד בענינים אלו ממהר ומזרז עוד יותר קיומם בפועל ממש, כך, שמהלימוד יוצאים תיכף ומיד לפגוש את משיח צדקנו, ואומרים לו שזה-עתה סיימו ללמוד כמה הלכות הקשורות עם ביאתו! נוסף לכך שכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", נכללים ב"הלכות הצריכות להן" [לנשים] בכל יום כו"כ דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב." (משיחה לנשי ובנות חב"ד, ספר השיחות תש"נ כרך ב ע' 485).

"דער אויבערשטער בעט זיך ביי אידן אז זיי זאלן זיך עוסק זיין ב"סדר קרבנות" . . ובכלל זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' (וואס דורכדעם איז כאילו הקריב כו') – און דאס וועט ברענגען דעם הקריב עולה וכו' **כפשוטו** – המלך המשיח כו' בונה המקדש כו' וחוזרין כו' מקריבין קרבנות כו' ככל מצותה האמורה בתורה במהרה בימינו ממש, וכנ"ל – ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך." (לקוטי שיחות כרך יח ע' 341).

* * *

הערה כללית: הזמנים שנכתבו כאן הם לשכונת קראון הייטס. כיון שאי אפשר לצמצם, וישנם כמה גורמים היכולים להשפיע על הדיוק בזה, לפיכך ראוי להקדים [או לאחר, לפי הענין] את הזמן במידת-מה – ולא לחכות לרגע האחרון.

מטעם הבד"צ יו"ל מזמן לזמן פרסומים שונים

המעוניינים להצטרף לרשימת המנויים באימייל לגליזנות היוצאים לאור מטעם הבד"צ מתבקשים לשלוח אימייל לכתובת: crownheightsconnect@gmail.com

חודש אלול

בשיחת ש"פ ראה תשמ"ח¹ נאמר: כאן המקום לעורר ולזרז גם אודות ענינים מיוחדים של מעשה בפועל (נוסף על כל האמור לעיל) השייכים לחודש אלול:

א. להשתדל לברך (ולהתברך) איש את רעהו ואשה את רעותה (וכן הטף, ילד לחבירו, וילדה לחברתה), לכאו"א בפרטיות ולכלל ישראל, בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, הן בע"פ, פנים אל פנים, והן בכתב, כמובא באחרונים ש"נוהגים כשכותב אדם לחבירו אגרת שלומים מן ר"ח אלול עד יוה"כ רומז לו... שהוא מעתיר עליו שיזכה בימי הדין הבאים לטובה להיות נכתב ונחתם בספר חיים טובים", אשר, ברכתו של איש ישראל, ובפרט בעת רצון, חודש הרחמים, כשהמלך בשדה כו' ומראה פנים שוחקות לכולם, וממלא בקשותיהם כו' – מוסיפה בברכתו של הקב"ה למלא משאלותיהם של כאו"א מישראל, בכל המצטרך להם, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ב. איתא באחרונים "יש אנשי מעשה נוהגין שבחודש הזה מפשפשים בדקדוקי מצוה להיות בודק ובוחן תפילין ומזוזות שלהם, וכל אשר ימצא שם בדק משאר מצוות, והוא מנהג טוב" – שעל ידי זה יתוסף בברכת ה' בכלל, ובפרט בברכת כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה.

וכדאי ונכון ביותר שכל אחד ואחד ישתדל לפרסם זה (נוסף על הקיום בעצמו) בכל מקום שידו מגעת, בכל מקום ומקום, לכל אחינו בני"י – שליט"א.

יום שני, כ' אלול

הלכתא למשיחא: בעשרים באלול, זמן עצי הכהנים והעם לבני עדין בן יהודה. בני עדין בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה דברי ר"י, ר"מ אומר הן הן בני יואב בן צרוי².

יום שלישי, כ"א אלול

חנוכת בית הכנסת ובית המדרש המרכזי דליובאוויטש שבליובאוויטש ("770") בשנת ה'ש"ת³.

יום חמישי, כ"ג אלול

יארצייט "זקני הרה"ג הרה"ח וכו' ר' מאיר שלמה הלוי ינובסקי (מהיושבים אצל אדמו"ר מהר"ש ורבה של ניקאלאייעב)⁴.

(1) סה"ש תשמ"ח ע' 610.

(2) נתבאר בלקו"ש ח"ד ע' 1104 ואילך. ח"ט ע' 86 ואילך. ושם בהערה 16, ע"ד המעלה בנדבת עצים בעשרים באלול על עשרים באב.

(3) וראה מאמר ד"ה על שלשה דברים תשי"ד [נדפס בסה"מ מלוקט ח"ד ע' שפג], והוא ביאור על ד"ה זה שאמר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחנוכת בית הכנסת הנ"ל. וראה שיחת ר"ח סיון תשי"י (בקשר עם תשלום המשכנתא ("מארגעדיזש") על רכישת בית רבינו), בביאור מה שאמר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע כשנכנס כ"ק מו"ח אדמו"ר לביתו בפעם הראשונה (יום ראשון, י"ט אלול ה'ש"ת).

(4) סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 713 הערה 83. וראה שיחת ש"פ נצו"י, כ"ג אלול, תשמ"ו. תשמ"ט.

יום ועש"ק, כ"ד אלול

אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום. ונוהגין לגמור כל הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ערב שבת אחר חצות.

הדלקת נרות בשעה 6:46 (18 דקות לפני השקיעה).

ש"פ נצבים-וילך "שבת סליחות"⁵, כ"ה אלול

יום הנקבע ליארצייט הו"ח ר' דוב בער הי"ד שניאורסאהן (נרצח ע"י שלטון הנאצי בשלהי תש"א).

בשיחת חג הפסח תרצ"ד נאמר: "מיט יעדן טאג איז מען געהנטער געווארען צו שבת סליחות. די חסידות פון שבת סליחות האט מען געהערט גאר מיט אן אנדער כוונת הלב. די שבת'דיקע נאכט פון ערב סליחות האט מען עפ"י רוב ווייניקער געשלאפען עס האט געהויבן פון בעט, מען האט ניט געהאט קיין רוה, און אין מקוה פלעגט מען גיין נאך איידער עס איז טאג געווארען.

קומענדיג אין מקוה האט מען שוין געטראפען א היבשען עולם, אלע איילען. אויף אלעמען איז צו דערקענען, אז דער שבת איז אנדערש פון אלע שבתים פון א גאנץ יאר: עס איז שבת פאר סליחות.

און ביי זיך אליין קלאפט אין קאפ און עס מישן זיך רעיונות און מחשבות. אין רעיון לויפט דורך דער שטורעמדיקער געשריי פון ולך ה' הצדקה און מעהרער דער דערהער פון ולנו בושת הפנים. מיט א צובראכענער הארץ איז מען זיך טובל, און מען איז זיך אליין מבקר צי איז די טבילה א אמת'ע תשובה על העבר וקבלה על להבא, צי איז דאס ח"ו ניט קיין פאל פון טובל ושרץ בידו ...

דער אמירת תהלים פון דעם שבת איז אויך געווען אנדערש פון דעם תהלים פון א גאנץ יאר ...

די סעודת ש"ק פון שבת סליחות – על שלחנו של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע – איז אויך געווען אנדערש פון סעודות ש"ק דכל השנה, זי איז געווען א סך בקיצור'דיקע.

אמירת כל התהלים בבוקר השכם⁶.

סוף זמן קריאת שמע של שחרית: 9:41.

קריאת התורה. הפטרה: שוש אשיש (האחרונה משבעה דנחמתא).

בעלי' ראשונה נוהגים להגביה את הקול בפסוק האחרון ("הנסתרות").

אין אומרים ברכת החודש⁷.

(5) לביאור השם "שבת סליחות" – ראה לקוטי שיחות חכ"ד ע' 647. שיחות שבת סליחות תשכ"ח. תשל"ד. תשמ"ה. תשמ"ח. ועוד.

(6) ראה בקובץ מכתבים שבסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק, בהערה 5. ונת' (וגם בנוגע להתוועדות בכבל שבת מברכים) בלקו"ש ח"ט ע' 184 הע' 8. ועוד.

(7) לערבב השטן שלא ידע יום שהוא ר"ה, כיון שלא קדשוהו. ונת' בארוכה בלקו"ש חכ"ד ע' 222 ואילך. וב"היום יום" כ"ה אלול, מה שסיפר אדה"ז ששמע מהה"מ בשם הבעש"ט, שהקב"ה בעצמו מברכו. ונתבאר בכ"מ – ראה לקו"ש ח"ד ע' 1139 ואילך. ח"ט ע' 184 ואילך. חכ"ט ע' 173 ואילך.

מולד תשרי: ליל חמישי, 11:28 16 חלקים.

אומרים אב הרחמים.

יום התוועדות כבכל שבת מברכים.

בלקוטי שיחות⁸: ועפ"ז יומתק מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שחסידים הראשונים היו לומדים בכ"ה אלול פרשת בראשית עד "יום אחד"; כ"ו אלול – "יום שני" וכו': התכוונו בכך להביא תוכן של **עבודה** גם בהענינים של "בראשית ברא גו" (אתעדל"ע).

מנחה – קריאת התורה (פ' האזינו). צדקתך. פרקי אבות פרקים ה'ז (סיום מסכת אבות בפעם הרביעית והאחרונה לשנה זו)¹⁰.

ב770: דרשת שבת שובה (מוקדמת) ע"י הרבנים חברי הבד"צ **בשעה** 6:45 **אחר הצהריים**.

מוצאי שבת קודש

מוצאי שבת קודש בשעה 7:44.

אין אומרים ויהי נועם ואתה קדוש.

מלוה מלכה – סעודתא דדוד מלכא משיחא.

בשיחת ש"פ נצו"י תשמ"ג: סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שפעם הלכו לאמירת ה"סליחות" "וואקלדיקערהייד" ... ובפשטות: מכיון שביום השבת היתה התוועדות חסידית ולקחו "משקה"¹¹ – פעל הדבר על הראש, וכתוצאה מכך גם על הרגל, שהלכו לאמירת הסליחות "וואקעלדיק"¹²!

בשיחות שבת סליחות תשל"ד נאמר שכדאי שבשעה שאומרים סליחות, שסליחות זה ענין של תפלה, יהי' יחד עם זה ג"כ לימוד בענין בתורה, ורצוי שיהי' קודם סליחות, כי לאחר סליחות זה קשור בטירחא דצבורא. ועד"ז בנוגע לנתינת צדקה, שבנוגע לנתינת צדקה בלילה, הרי עכ"פ לאחר חצות אפשר בוודאי לתת. והרי ניתן לאחר את אמירת הסליחות בכמה דקות כדי שיוכלו לתת צדקה לאחר חצות לפני סליחות. ובנוגע לתורה, אפשר לעשות זאת קודם חצות. ועד"ז בשאר הימים של סליחות ג"כ. ובנוגע לענין שבתורה, כדאי שיהי' ענין שיש בו ג"כ מסקנא להלכה, שאז יש לזה את המעלה של לימוד הלכות. וישנו המאמר לך ה' הצדקה מאדה"ז שמודפס בתחילת הסליחות, שיש שם ענין בתושב"כ, וגם ענין בתושבע"פ, וכמו"כ ענין

ועוד. ועד"ז בכו"כ שיחות קודש בהתוועדות בשבת שלפני ר"ה. וראה לקו"ש ח"כ ע' 55 הע' ד"ה המשועב – תיקון הלשון ב"היום יום".

(8) חט"ז ע' 488 הערה 54.

(9) ובשוה"ג שם: ראה גם סי' יעב"ץ דיני חודש אלול אות כב.

(10) בכו"כ שיחות שקו"ט בנוגע לאמירת "כל ישראל" ו'ר' חנניא בן עקשיא" פ"א או ב"ב – ראה סה"ש תש"נ ח"ב ע' 681 הע' 104. סה"ש תנש"א ע' 797 הע' 15. וראה גם שיחת ש"פ כי תצא תשמ"א. כי תצא תשמ"ה. נצו"י תשמ"ו. כי תבוא תשמ"ז. נצו"י תשמ"ז. כי תצא תשמ"ט.

(11) ובשיחת ח"י אלול תשמ"א: לאחר שבימים השבת שמעו מאמר חסידות מהרבי.

(12) ובשיחת ש"פ נצו"י תשמ"ב נתבאר מצד הענין דשבת שלפני ר"ה, שנפעל הענין ד"ש"ש אשיש בה", בדוגמת השמחה ד"זמן שמחתנו". וראה בשיחת ח"י אלול תשמ"א – המקור בגמרא. וראה להלן – ליל ערב ר"ה.

של מסקנא להלכה. וכדאי שיפרסמו את זה בכל מקום שאפשר, שלפני סליחות ילמדו ענין בתורה ויתנו צדקה. ולכן כדאי שילמדו את המאמר ועכ"פ את תחילתו וסיומו. ובקיצור בנוגע לפועל: שקודם סליחות ילמדו ענין בתורה בהלכה, וקודם לזה יתנו צדקה, כדי שיפעל בהבנה והשגה שבלמוד וכן בתפלה שלאח"ז, ואז הוא פועל את בקשת הסליחות וההמשכה שלאח"ז [עיי"ש בפנים השיחה בארוכה].

סליחות הא' – מתחילין אחר ובסמוך לחצות לילה. והטעם לכך, מפני שאומרים במוצאי מנוחה. ואין אומרים סליחות וי"ג מידות קודם חצות לילה.

ב-770 – סליחות בשעה 1:00.

בסליחות: הש"ץ מתעטף בטלית (בלא ברכה). וגם ש"ץ שהוא בחור עושה כן, מפני שאומרים אז י"ג מדות, ואיתא בגמרא שנתעטף הקב"ה בטלית כשליח ציבור.

המנהג שאומרים סליחות הלילה כשלבושים עדיין בבגדי שבת.

טוב לעמוד בשעת אמירת הסליחות, ומי שקשה לו יעמוד עכ"פ בשעת אמירת א"ל מלך יושב, י"ג מדות, ובשעת אמירת הוידוים.

המתפלל ביחיד אינו אומר י"ג מדות. המתפלל במתינות ואינו מספיק להגיע למקום שהציבור עומדים בסליחות, יפסיק במקום עמידתו בסליחות גם באמצע הפרק בכדי לומר י"ג מדות עם הציבור. וממשיך אח"כ לומר כדרכו.

יום שני, ז"ך אלול

במגן אברהם¹³: כתוב בשל"ה מסכת ראש השנה, השליח ציבור והתוקע צריכים להפריש עצמם ג' ימים קודם מכל דבר המביא לידי טומאה וילמדו הכוונות מהתפלות והתקיעות והוא מהזהר.

סליחות מיום שני ואילך באשמורת הבוקר¹⁴. ואפשר לאמרו בלילה לאחר חצות. [באם אומרים סליחות לפני זמן "משיכיר", יתעטף הש"ץ בטלית ללא ברכה].

זמן סליחות ב-770 בשעה 7:00 בבוקר¹⁵.

צריך להיות זהיר לומר ברכות השחר ולפחות ברכת התורה לפני סליחות.

בספר השיחות קיץ ה'ש"ת¹⁶: איך געדענק דאס פון זיך אליין. ווען איך, אלט זייענדיק אין גאנצן 8 יאר, בין בייגעווען אזעלכע פאר אלול'דיקע פארבריינגענס, וואס האט אויף מיר געווירקט אויף בעסערער אויפירונג אין מיין קינדער לעבן. מיט דעם אנקומען פון די

13) סתקפ"א סק"ט.

14) מפני שהקב"ה שט בסוף הלילה בעוה"ז – מג"א סתקפ"א סק"א.

15) וראה אלף המגן למט"א סתק"א סקכ"ד. ערוה"ש שם ס"ד. ולהעיר מהתוועדויות תנש"א ח"ד ע' 327 הע' 6. אבל בר"ד מסרט ההקלטה – באו"א. וכבר נתפרסם המענה להרש"ז ע"ה גו"א בשלילת ההנהגה ש'אומרים סליחות קרוב לאחר זמן ק"ש".

16) ע' 10.

סליחות טעג האט זיך אלץ מער און מער פארשטארקט די ערנסטע שטימונג און עס האבן זיך אנגעהויבן אנרוקן די ימים נוראים.

בשיחת אור ליום ועש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול תנש"א: בעמדנו בסיום העבודה דחודש אלול ומתכוננים כבר לאמירת הסליחות בפעם הששית, הרי בודאי שכל הענינים הבלחי רצויים לא זו בלבד שלא נשאר מהם שום רושם, אלא אדרבה שנתהפכו לטוב ונעשו לא רק כזכיות אלא זכיות ממש. וכיון שכן, הרי עבודת התשובה עתה היא – לא כדי לפעול ענין של כפרה, באופן שאין מזכירין לו דבר וחצי דבר ביום הדין – דמאי קמ"ל?! לא זהו החידוש של עבודת התשובה שיהודי לא צריך לחשוש מפני יום הדין! ובפרט לאחרי כל הענינים תשעברו בנ", ולאחרי מעשינו ועבודתנו משך אלפי שנים, ועוד והוא העיקר, לאחרי ההתעסקות בלימוד פנימיות התורה וכו', הרי בודאי שאין שום חידוש בכך שיהודי אינו שייך לענין של דין, ואפילו לא חצי דבר של דין – אלא עבודת היום בענין התשובה (שזהו"ע דאמירת הסליחות) היא תשובה עילאה, ועד להאופן היותר נעלה בתשובה עילאה גופא... ועוד זאת שכיון שתשובה עילאה היא בשמחה רבה צריכה להיות עבודת היום בשמחה רבה. וזהו שאומרים לכאו"א מישראל: אין מה לחשוב אודות ענין של דין או אפילו חצי דין – כיון שכבר קיבל כתיבה וחתימה טובה החל מר"ח אלול, ושבת מברכים אלול, ועוד לפנ"ז – החל מחמשה עשר באב, עליו אמרו חז"ל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים, היינו שמדמים אותו ליוהכ"פ, אחת בשנה, אשר עבודת התשובה שבו היא פנימיות התשובה ותשובה עילאה, ובתשובה עילאה עצמה – בפנימיות שבפנימיות... ועוד והוא העיקר, שעבודת היום בענין הסליחה והתשובה, תשובה עילאה, צריכה להיות בשמחה הכי גדולה באופן דכפלים לתושי, ועד לשמחה נעלית יותר משמחת פורים שהיא באופן דעד דלא ידע. ואף שלכאורה אינו מובן איך יתכן שמחה נעלית יותר מאשר עד דלא ידע? הרי זהו ענינו של יהודי, שבכחו וביכלתו להתעלות ממצב של עד דלא ידע למצב נעלה יותר בעד דלא ידע, ע"ד ששמחת פורים דשנת תנש"א היתה באופן נעלה יותר – מעלין בקודש – משמחת פורים בשנת נסים. . ועוד זאת, שכיון שיהודי הוא בעל הבית על מציאות הזמן, הרי הוא פועל שתיכף ומיד נעשית גם החתימה וגמר חתימה טובה ופתקא טבא, ותיכף ומיד עורך הוא שמחת תורה, (ולפנ"ז גם השמחות דימי בית השואבה, ושאתם מים בששון ממעיני הישועה), ולא עוד אלא ביתר שאת וביתר עוז, דכיון שנערכת שלא בזמן הרגיל, הרי גם השמחה היא שלא בערך מכמו שהיא בזמן הרגיל.

יום שלישי, כ"ח אלול, ג' דסליחות

בפתח דבר לקונטרס ח"י אלול תש"י¹⁷: "פרשת יום ג' דסליחות סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אשר יום זה "הוא יום המוגבל והמיועד להוד כ"ק אדמו"ר הזקן לדורותיו לאמר רק לפני בנו המיוחד הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי, וכשהי' הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק צ"צ כבן עשר אמר גם לפניו, מאמר חסידות ביחידות ויצו עליו אשר איש לא

ידע מזה. והוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צ"צ הי' אומר ביום ג' דסליחות מאמר של הוד כ"ק אדמו"ר הזקן לפני הוד כ"ק אאזמו"ר מוהר"ש, ויצו עליו אשר איש לא ידע מזה. והוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוהר"ש הי' אומר דרוש ביום ג' דסליחות לפני הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק. וביום ג' דסליחות תרנ"ה הואיל הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק לאמר לפני דרוש זה ויצוני על הסוד עד הזמן שיצוה לגלות". . . שנים רבות הי' ענין חי אלול וענין ג' דסליחות בהעלם, ועכשיו ניתנה רשות לגלות, ופירסמם כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בכל קצוי תבל. ואף דלכאורה וכי אכשור דרא, אלא שהיא הנותנת, מפני ההעלמות וההסתרים דעקבתא דמשיחא שגדלו ביותר "פותחים גם את האוצרות דהון יקר שהי' כמוס וחתום מעין כל רואה" עד עתה".

בשיחת כ"ו אלול תשמ"ט נאמר: ידוע שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו גילה שיום השלישי דסליחות הוא יום מיוחד – דבר שלא הי' ידוע לפני זמנו. ולהעיר, שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לא אמר הטעם על יחודו של יום זה. ובמילא, יכול כל חד לפום שיעורא דילי' לחפש הסברה בזה¹⁸. והעיקר הוא שכאו"א יוסיף עוד ענין של לימוד, עוד ענין של הנהגה טובה (וכיו"ב), וכל הוספה בענין של תורה ומצוותי, ופנימיות התורה, הו"ע של אמת, ואמת לאמיתו.

ובשיחת ג' סליחות תנש"א: ידוע שיום זה (כפי שראו) היה אצל נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר מהימים הקבועים לומר מאמרי דא"ח ברבים, וכפי שרואים שכמה וכמה מאמרים של כ"ק מו"ח אדמו"ר מיום זה כבר נדפסו ונתפרסמו, ומכיון שכל ענין מזכירים בקשר למעשה בפועל – הרי מהנכון שבמשך המעת לעת של יום ג' דסליחות ילמדו על כל פנים חלק מא' המאמרים, איש כחפצו, "במקום שלבו חפץ", שהרי ישנם ריבוי מאמרים דיום זה.

ושם בהמשך השיחה: "ובודאי יחליטו גם לערוך (עוד בלילה זה) א' שטורעמדיקן פארבריינגען", וההתוועדות תהי' דוקא בשמחה גדולה, ועד למעמד ומצב דעד דלא ידע (עכ"פ אצל אחד מהמתוועדים) והוא יוציא בזה את כל המשתתפים) – אם כי עם הגבלות כו', שהרי סוף סוף אין זה פורים ("ס'איז דאך פארט ניט פורים")... אבל אעפ"כ, הרי פורים קשור עם יום הכפורים ("כפורים"), סיום וחותם עשרת ימי תשובה, ובמילא קשור גם לתחלתם – ראש השנה, כולל גם ימי הסליחות¹⁹.

ליל ערב ראש השנה ("זכור ברית"²⁰)

יום הולדת של כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק (229 שנה: תקמ"ט – תשע"ח).

בספר השיחות קיץ ה'ש"ת²¹: די זכור ברית נאכט איז געווען די וואך נאכט פון ימים נוראים. פון מיין זעקסטן לעבנס יאר געדענק

18) וראה בשיחת ג' דסליחות תשמ"ח.

19) וראה עד"ז בשיחת ליל ו' דסליחות תנש"א – נעתק לעיל.

20) בטעם קריאת השם "זכור ברית", אף שלמנהגנו אין אומרים פיוט הנ"ל – ראה שיחת ערב ר"ה תשכ"ג.

21) ע' 10.

איך ניט אז מען זאל אין דער ערב ראש השנה נאכט גיין שלאפן ווי אין א געווענלעכער נאכט. יעדער איינער אויף זיין שטייגער האט זיך מכין געווען צו דעם אנקומענדן ערב ראש השנה וואס פירט אריין אין די ימי דין ומשפט.

בר"ד אלול תרצ"ד: החסידים, הרי גם בליל א' דראש השנה פלעגט מען גיין א ריקוד – מעהר אף די קוארטירען, וג"כ אחרי סליחות. וקרה ג"כ שלזכור ברית האט מען זיך געשאקעלט אף די פיס²².

יום רביעי, כ"ט אלול, ערב ראש השנה ("זכור ברית")

מרבם בסליחות. אומרים תחנון ["ויאמר דוד אל גד"] בסליחות גם לאחרי שהאיר היום.

שחרית: אין אומרים תחנון, למנצח יענך, ותפלה לדוד.

אין תוקעין בשופר (כל היום). [ולהתלמד בצינעא ובחדר סגור – ראה בהערה²³].

התרת נדרים אחר התפילה וקודם חצות. מן הדין – בשלשה, וטוב שיהא עדה שלימה (בעשרה)²⁴. נהוג שהמבקש להתיר נדרו אומר בעמידה, והמתירים – בישיבה. מי שאינו מבין, יאמר בשפה שמבין.

בנוגע לקטן המופלא וסמוך לאיש שנדריו נדר – לא נתפשט המנהג שיעשו התרת נדרים²⁵. וכן בנוגע לנשים – לא ראינו שימנו לבעליהן שליח להתיר עבודה ושיבקש התרה עבודה. וסומכות על מסירת מודעה לבטל הנדרים שלאחר מכן שב"כל נדרים²⁶.

התרת נדרים זו מועילה רק לנדרים שלא זוכרים אותם, שאז סומכים על זה בדיעבד²⁷.

גם לגבי נוסח מסירת המודעה על הנדרים העתידים לבוא – נכתב בשו"ע²⁸ שסומכים על זה רק בצורך גדול. אבל סתם נדרים שנדר במהלך השנה וזוכרם, וכן מי שנהג במנהג טוב ודעתו לנהוג כן לעולם, או מי שנהג באיזה מנהג טוב שלושה פעמים²⁹ – חייב לקיים את

22) לאחר שהתוועדו כל הלילה, ראה גם שיחות ח"י אלול תשי"א. ש"פ נצו"י תשי"ג. נצו"י תשט"ז. ובשיחת צום גדלי' תשנ"ב, שכבר בערב ר"ה עורכים סעודה גדולה ובודאי נהגו כן גם בערב ר"ה זה, עכ"פ בלילה או במשך המעת לעת. ועיי"ש, שהוא על יסוד פס"ד הטור או"ח סי' תקפ"א בשם המדרש [הועתק בשלימות לקמן] "ישראל אינם כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו' ואוכלין ושותים ושמיחים וכו' לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס". וראה ר"ד משיחת ער"ה תשנ"ב (ועד"ז בסה"ש תשנ"ב ע' 6 (משיחה הג"ל)) שההכנה להאכילה דר"ה היא בער"ה.

23) ראה מג"א סתקפ"א סקי"ד ובפמ"ג שם. השלמה לשו"ע אדה"ז סתקפ"א בסופו.

24) ולהעיר מסה"ש תשנ"ב ע' 1 בהערה: עדה שלימה דהמתירין.

25) בטעם המנהג: כיון שמופלא הסל"א אינו מוזהר בבל יחל מה"ת (רמב"ם נדרים פי"א ה"ד. וראה ריטב"א נדה מו, ב ד"ה מר. מאירי שם. וראה גם משל"מ מאכ"א פי"ז הכ"ז. ועוד), ולכמה דעות א"י להתיר נדרו, וכן י"א שאין מסירת מודעה מועילה לנדרים שידור אחר שיגדיל, לא הנהיגו התרת נדרים בכדי שלא ירגילו עצמם בנדרים (ע"פ רמ"א יו"ד סרל"ג ס"א. ועד"מ מש"א בנדרים כג, ב בנוגע למסירת מודעה דלא למידרש' בפירקא שלא ינהגו ק"ר). וראה שו"ת דברי משה סס"ו עד"ז.

26) וי"ל בטעם המנהג בכמה אופנים. ואכ"מ.

27) דה"ח הל' התרת נדרים בער"ה. אלף המגן למט"א סתקפ"א ס"ק קא. ועוד.

28) יו"ד סרי"א ס"א.

29) שו"ע אדה"ז סת"ס סי"ז.

נדרו³⁰. לכן חשוב מאוד לומר "בלי נדר" כאשר מקבלים על עצמם הנהגה טובה וכדומה.

מי שרואה שאינו יכול להמשיך לקיים נדר או מנהג טוב שהתחיל לנהוג כן – צריך ללכת לבית דין שיודעים הלכות נדרים³¹ לאחר שיפרט לפני הרב את הנדר והסיבה שבשבילה נדר³², הרב יוכל לצרף עוד שנים אחרים (סתם אנשים) להתיר את נדרו.

אין מקיזים דם בערב יו"ט, גזירה משום הקזת דם בערב חג השבועות שיש בו סכנה³³.

פ"ג, גם עבור בני ביתו.

נוהגים לילך על הקברות ולהרבות שם בתחינות ונותנים צדקה לעניים. ונוהגים – הנמצאים בקירוב מקום – להשתטח על הציון. לפני ההליכה אין אוכלים אבל שותים.

הלכתא למשיחא: אין מעשרין מן הנולדים בשנה זו, על הנולדים בשנה אחרת. כל הנולדים מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול מצטרפין, ומעשרין מאלו על אלו.

קבעו חכמים שלשה זמנים בשנה למעשר בהמה. ומשיגיע זמן מהן, אסור לו למכור או לשחוט עד שיעשר. וכל זמן מאלו, נקרא גורן מעשר בהמה. ואם שחט, הרי זה מותר. אחד הזמנים הוא ביום חמשה עשר קודם החג, היינו ביום אחרון מחודש אלול. ולמה קבעו הגרנות בימים אלו, כדי שתהיה הבהמות מצויות לעולי רגלים.

תורמים את הלשכה [=מוציאים כסף משלש הקופות הגדולות הנמצאות באחת מהלשכות שבמקדש ומניחים לתוך קופות הקטנות בכדי שיספיק להוצאות הקרבנות עד לפעם הבאה של תרומת הלשכה] בראש חודש תשרי קודם יום טוב או אחריו. ותיקנו בסדר תרומת הלשכה לפני חג הסוכות כדי לעשות פרסום לדבר, שיתפרסם ויוודע שמהמקומות הרחוקים מירושלים צריכים להביא תרומתם לפני חג הסוכות.

מכבסים ומסתפרים, נטילת צפרנים, רחיצה בחמין, חפיפת הראש וטבילה במקוה. ולובשים בגדי שבת להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לאור משפטנו.

בכמה שיחות קודש הובאו ובהרחבת הביאור דברי הטור³⁴:
ורוחצין ומסתפרין על פי המדרש³⁵ וכו' כתיב³⁶ כי מי גוי גדול אשר
לו אלקים קרובים אליו וכו' איזו אומה כאומה זו שיודעת אופי'

(30) שו"ע יו"ד סרי"ד.

(31) וראה שו"ת צמח צדק יו"ד סקפ"ט.

(32) שו"ע יו"ד סרכ"ח ס"ד.

(33) לענין הקזת דם בער"ה ועיו"כ – ראה מש"כ בשו"ת רבבות אפרים ח"א סש"מ בשם אאזמו"ר זצ"ל. ומצאתי שמפורש כן בנוהג כצאן יוסף ע' רסב שאין מקיזין בו ג"כ.

(34) אר"ח סי' תקפא.

(35) ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. יל"ש ואתחנן רמז תתכה.

(36) ואתחנן דברים ד, ז.

של אלוקי' פירוש מנהגיו ודיניו שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין וכו' אינו יודע איך יצא דינו אבל ישראל אינם כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו' ואוכלין ושותים ושמים בראש השנה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס לפיכך נוהגין לספר ולכבס בערב ראש השנה ולהרבות מנות בראש השנה (וביל"ש שם: ומוציא דינם לכף זכות וקורע להם גזר דינם).

הלכתא למשיחא: כתב הרמב"ם: ³⁷ כל ישראל מזהרים להיות טהורים כל רגל מפני שהם נכונים להכנס למקדש לאכול קדשים. בנוגע לר"ה ויוה"כ פ' (שאין חיוב עלי' לרגל והקרבת קרבנות היחיד) - ראה בהערה ³⁸.

להכין חלות עגולות, תפוח, דבש, רמון, דגים, וראש איל [או ראש אחר], וכן פרי חדש (עבור ליל השני של החג). כל פרי עונתי (הגדל בעונה מסוימת כל שנה או פעמיים בשנה) שלא אכלו ממנה עדיין בעונה זו נקרא "פרי חדש".

אין משתמשים בחומץ במאכלי החג. וכן נמנעים מלהכין מאכלים חמוצים.

עירוב תבשילין

עירוב תבשילין נעשה השנה (בתשרי) שלוש פעמים. וכדאי לעשות תזכורת על הטלפון ובאימייל וכדומה, כי ישנם רבים ששוכחים וזו בעיה חמורה (כדלהלן).

סדר עירוב תבשילין: כשחל יום טוב ביום ה' וביום ו', או ביום ו' ובשבת, יקח בערב יום טוב הפת מ[המוכן עבור] שבת [בשיעור כביצה] וגם תבשיל חשוב עמו כגון בשר או דג [בשיעור כזית] ויתן ביד אחר [ולכתחילה עדיף שיהא מישהו שאינו מבני הבית, ואפילו אם האחר אוכל משלו וסמוך על שולחנו ממש, ויכול לזכות אפילו ע"י בנו הגדול אם הוא נשוי אע"פ שסמוך על שולחנו ממש. וכשאינו לו אחר יכול לזכות לכתחילה ע"י אשתו ובנו ובתו הגדולים האוכלים משלו] לזכות על ידו לכל הקהל, ואומר: אֲנִי מְזַכֵּה לְכֹל מִי שְׂרוּצָה לְזָכוֹת וְלִסְמוּךְ עַל עִרוּב זֶה.

ומי שזוכה נוטל בידו ומגביה טפח, וחוזר המזכה ונוטל מיד הזוכה, והמזכה מברך: בָּרוּךְ אַתָּה אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עִרוּב.

בְּדִין יְהִי שָׂרָא לָנָא לְאַפּוּי וּלְבִשּׁוּלֵי וּלְאַטְמוּנֵי וּלְאַדְלוּקֵי שְׂרָגָא וּלְתַקְנָא וּלְמַעְבַּד כָּל צְרֻכְנָא מִיּוֹמָא טְבָא לְשִׁבְתָּא לָנָא וּלְכָל-יִשְׂרָאֵל הַדְרִים בְּעִיר הַזֹּאת.

ואם אינו מבין בלשון ארמי, יאמר בלשון שמבין. התרגום ללשון

(37) הובא ונתבאר בלקו"ש חל"ב פ' שמיני באורך.

(38) ראה לקו"ש שם ע' 64. **וש"נ:** [וראה גם שבה"ל סרפ"ג. רא"ש יומא פ"ח סכ"ד (הובא שם בלקו"ש ע' 62 הע' 31). טור אר"ח סתר"ג. שו"ת שאג"א סס"ז (הובא בלקו"ש שם). שו"מ ח"ג סקכ"ג].

הקודש: "בעירוב זה יהיה מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק נר ולתקן ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת, לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת".

אם שכח לערב בעצמו – למרות שלפעמים אפשר לסמוך על העירוב של הרב, אך מכיון שבכמה אופנים עצם השכחה נחשבת כפשיעה³⁹ ופושע לא יכול לסמוך על העירוב של הרב – לכן, מי ששכח צריך לשאול רב אם במקרה שלו יכול לסמוך על העירוב של הרב.

בשאר החגים (חוץ מר"ה) ניתן לעשות עירוב תבשילין עם תנאי ביום הראשון של החג, ויש לשאול רב כיצד לעשות עירוב תבשילין עם תנאי. מי שנזכר בחג – יש כמה אופנים להתיר לבשל מאכלי השבת, וצריך לשאול רב. אולם, לא כל האופנים מועילים להדלקת הנרות של שבת⁴⁰, במציאות ימינו שיש נר החשמל.

גם כשעשה עירוב תבשילין, מותר לבשל לשבת רק ביום שישי. כמו כן, אסור לבשל מיום ראשון של יו"ט לחבירו, כמובן, בכלל יום טוב. אורחים המתאכסנים אצל אחרים בחג, ישאלו שאלת רב בקשר לעירוב תבשילין⁴¹.

קבלת זהירות נוספת לקראת השנה החדשה.

"[ב]תפלה (ש) צריך להבין פירוש הדברים. [ולכן] ודאי צריך ללמוד ולהסדיר תחלה [את נוסח התפלה ופירושה] שאין ספר [מחזור] מועיל לו בזה, בפרט בפיוטים שחמור פירושם".

נהגו מאז שהש"ץ ילמד פירוש המלות של כל הפיוטים (נוסף על פירוש המלות של התפלה) ולא מלתא זוטרתא היא, ובפרט בפיוטים המיוסדים על מרז"ל אשר במדרשים וכו'. הוראת נשיאינו הק', אשר היורד לפני התיבה ובפרט בימים הנוראים, יעבור תחלה על התפלות, ובפרט הפיוטים, לדעת לכל הפחות פירוש המלות, ואף אם עשה כזה לפני שנה, הנה יעשה ככה גם בכל שנה קודם שיורד לפני התיבה בתור ש"ץ.

משעה קודם מנחה (עד תפלת ערבית במוצאי ר"ה) – לשקוד באמירת תהלים לילה ויום, להזהר מדבור חול עד קצה האחרון למעט בשינה ולהרבות בתפלה ובתחנונים מקרב ולב עמוק ובכל רגע פנוי לאמר תהלים.

תפלת מנחה [האחרונה של שנת תשע"ז] באריכות.

בערב ראש השנה, סמוך לראש השנה, היו רבותינו נשיאינו נכנסים לשוחח זמן מה עם זוגתם הרבנית (ובשיחות נזכר שהנהגה זו היא הוראה לכאו"א).

לספק צרכי החגים בהרחבה לעניים.

צדקה עבור שני ימי ר"ה ועבור יום השבת קודש. [לקראת השנה החדשה תורמים סכום 354 לקרן השנה].

(39) שו"ע אדה"ז סתקכ"ז סי"ד.

(40) ראה שו"ע אדה"ז שם סכ"ט.

(41) וראה בארוכה בחוברת "באתרא דרב" גליון ב.

הכנת אש לנרות: אין מוציאין אש ביו"ט מפני שהוא מוליד דבר חדש ודומה קצת למלאכה, וכיון שהיה אפשר לעשות מערב יו"ט אסור לעשות ביו"ט⁴², לכן, בערב החג יש לדאוג להשאיר אש דולקת [ואפשר אש מהגז] שיוכלו להעביר אש-מאש להדלקת הנרות לליל ב' דראש השנה וכן עבור הדלקת נרות שבת קודש בערב שבת.

ונשמרתם מאד לנפשותיכם: ארגוני הבטיחות והצלה ממליצים שאם משאירים את מבער הכיריים דולק במשך החג אזי יש לוודא שיש בסמוך חלון פתוח לפחות 4 אינץ', ועוד חלון נוסף פתוח בצדו השני של הבית, כדי לאפשר אוורור ראוי. כמו כן לוודא שהגלאי (לפחמן חד-חמצני) פעיל. מנהג בית הרב להדליק בערב שבת תשובה "א תשובה ליכט"⁴³. הנה מצד איסור הכנה מיום-טוב לשבת, כיון שאינו מצרכי סעודה, אי אפשר להדליק נר זה בערב שבת שובה בקביעות שנה זו (ושאני מהדלקת נר של שבת שהוא צורך הסעודה), וידליקנו לפני החג שידלק שלושה ימים. כשנדלקו ביחד עם שאר הנרות במקום ולצורך הסעודה, יש מקום להקל להדליקו בערב שבת.

המשתמשים בשעון-שבת, יכוונו אותו לשני ימי החג וגם לש"ק שלאחריו. ימשמש בבגדיו עם חשיכה (שלא יהא בהם מוקצה⁴⁴).

סדר הדלקת נרות: מומלץ שהמשתמשים בנרונים שבכוסיות זכוכית יניחו מעט מים או שמן בכוסית **בערב יו"ט** [ומותר לעשות כן, אבל לא הרבה מים שאסור גם בערב שבת ויו"ט מחמת גרם כיבוי] בכדי שהדיסקית (המחזיקה את הפתילה) שבתחתית הכוסית לא תידבק אליה – ראה להלן בליל ב' דיום טוב.

הדלקת נרות בשעה 6:37 (18 דקות לפני השקיעה), שתי ברכות: ברכת להדליק נר של יום הזכרון, שהחיינו. איש המדליק יברך שהחיינו בקידוש. [טענתה בברכה או שכחה שהחיינו – ראה בהערה⁴⁵].

אם איחרו את הזמן, ניתן להדליק גם בחג, מאש דולקת.

הלכתא למשיחא: לחם הפנים נאפה היום ונאכל לאחד עשר יום, במוצאי יום הכפורים, שהוא מוצאי שבת.

שנת ה'תשע"ח

סימנה: הכ"ז. כלומר: ה – שר"ה חל ביום ה'. כ – שהשנה כסדרה, חשון חסר וכסלו מלא. ז – שר"ח ניסן ויום ראשון של חג הפסח חלים ביום השבת קודש.

(42) שו"ע אדה"ז סתק"ב ס"א.

(43) וראה שיחת שבת שובה תשכ"א ההוראה לכאו"א. ובישחת ו' תשרי תשמ"ב שמנהג חב"ד להדליק ג' תשובה ליכט.

(44) ראה שו"ע אדה"ז קו"א לסרנ"ב סקי"ד.

(45) טענתה ואמרה להדליק "נר של שבת קודש", אם נזכרה תוך כדי דיבור חוזרת ואומרת "של יום הזכרון". לאחר כדי דיבור – לא יצאה, וחוזרת ומברכת כל זמן שהנרות דולקות. טענתה ובירכה "של יום טוב" יצאה.

שכחה ברכת שהחיינו, תכוון לצאת ידי חובה בעת הקידוש.

שנה פשוטה, ימיה שנ"ד ושבתותי' 51.

במכתב כללי מתאריך כ"ה אלול תש"נ (בתרגום מאידיש, כפי שנדפס בלקוטי שיחות חלק לט) נכתב: יחודה של השנה החדשה מתבטאת בכך שימי ראש-השנה, ימי חמישי ושישי (ערב שבת) בשבוע, מובילים הישר אל יום שבת-קודש, וכך נפתחת השנה ב"חזקה" של שלושה ימים רצופים מלאים וחדורים בקדושה. . בחוץ-לארץ חוזרת ונשנית "חזקה" זו של שלושת ימי קדושה רצופים – שלוש פעמים (בחדש תשרי): גם הימים הראשונים של חג הסוכות, וממילא גם הימים האחרונים, שמיני עצרת ושמחת תורה, חלים ביום חמישי וערב שבת-קודש, כך שישנה "חזקה" של ה"חזקה" האמורה – שלוש פעמים של שלושה ימי קדושה רצופים [וראה בארוכה ספר השיחות תנש"א ח"א ע' 3 ואילך].

אור ליום חמישי, ליל א' דראש השנה

גם המעשנים ביו"ט נמנעים מלעשן בר"ה (גם בצינעא) וישפיעו גם על מכירהם.

תהלים לפני ערבית. ניגון אבינו מלכנו (כן נהוג ברוב השנים).

ערבית באריכות (הנהגת רבותינו נשיאינו, ומעין זה שייך לכל החסידים).

הוספות לימים נוראים ועשי"ת בשמונה עשרה [זכרנו, מי כמוך, לדור ודור (רק בר"ה ויו"כ), חתימת המלך הקדוש, וכתוב, ובספר, עושה השלום (וכן בקדישים)]. שכח או טעה ראה בהערה⁴⁶.

לדוד מזמור (בכוונה עצומה. ומסוגל שלא יחסרו מזונותיו כל השנה; הכלי להשפעות גשמיות על כל השנה), קדיש שלם, עלינו. מאחלים לשנה טובה תכתב ותחתם (ולנקבות: תכתבי ותחתמי) בלשון יחיד.

בקידוש: בורא פרי הגפן, מקדש ישראל ויום הזכרון, שהחיינו. [אם הרימון הוא פרי חדש יכוונו לפטור אותו בשעת ברכת שהחיינו].

אשה המקדשת ובירכה שהחיינו בהדלקת נרות לא תברך שוב.

מטבילים פרוסת המוציא בדבש (עד אחר הושענא רבה⁴⁷). (בכ"מ,

46) דין השוכח נמצאים בשו"ע אדה"ז סימן תקפב סעיפים א, ב, ו.

ובפרטיות: שכח זכרנו, מי כמוך, וכתוב, ובספר – אם נזכר קודם שהזכיר את "השם" שבחתימת אותה ברכה, ואומר במקום שזוכר, אבל אם נזכר לאחר שהזכיר את "השם" שבחתימת הברכה, אינו חוזר.

שכח לומר "לדור ודור" . . ובכן תן פחדך וכו', אם עדיין לא אמר "השם" של "המלך הקדוש" חוזר ואומר. ואם כבר אמר "השם", דהיינו שאמר " . . . וקדושים בכל יום יהללוך סלה ברוך אתה ה'", יחתום "המלך הקדוש", וממשיך "אתה בחרתנו".

טעה ואמר הא"ל הקדוש (וכן בספק אם אמר המלך הקדוש), אם נזכר תוך כדי דיבור וחוזר ואמר המלך הקדוש יצא, ואם נזכר לאחר כדי דיבור או שהתחיל ברכה שלאחריו, חוזר לראש התפלה. אמר רק "האל" ולא אמר "הקדוש" אפילו שהיה יותר מכדי דיבור, מסיים ואומר "המלך הקדוש" ואינו חוזר.

אם מסופק אם חתם המלך הקדוש, אבל יודע בוודאות שאמר כל הנוסח מ"לדור ודור כו' ובכן תן פחדך כו'", אינו חוזר.

47) הפרטים בזה – ראה סה"ש תש"ד ע' 24. ספר המנהגים חב"ד ע' 67. לקו"ש חיד"ע ע' 372 הערה (27).

שמכל מקום צ"ל מלח על השולחן. ומעשה רב – להטביל גם במלח⁴⁸).
אחרי אכילת [לפחות כזית] המוציא: תפוח מתוק בדבש, בורא פרי העץ, יה"ר מלפניך שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, ואח"כ אוכלים⁴⁹.
אם בשעת ברכת העץ על התפוח לא התכוון לפטור הרמון אבל הרמון היה על השולחן – אין מברך עליו בפני עצמו. ואם לא היה על השולחן וגם לא התכוון לפוטרו אז מברך עליו שוב. (בנוגע לפטור קינוח סעודה – מעשה רב להשאיר חלק מהתפוח לסוף הסעודה ומכוון בברכת בפה"ע לפטור הקינוח⁵⁰).

מצוה לאכול ולשתות ולשמוח. אוכלים דגים (לסימן שפרים ורבים).
אין אוכלים אגוזים, לוזים [=אגוזים קטנים] ומאכלים חמוצים.
אוכלים רמון (שנרבה זכויות כרמון) וראש איל (זכר לאילו של יצחק, או ראש כבש. ואם אין לו, ראש אחר [דג], שנהי' לראש ולא לזנב). אבל אין אומרים יהי רצון [כי אם על התפוח, כנ"ל].
בברכת המזון: יעלה ויבוא. הרחמן הוא ינחילנו (ליו"ט), הרחמן הוא יחדש. (עושה שלום ולא השלום). שכח יעלה ויבוא – ראה בהערה⁵¹.

יום חמישי, א' תשרי, יום א' דראש השנה

בבוקר משכימים לקום. (נץ החמה בשעה 6:42 לערך).
סוף זמן ק"ש: 9:43. הבריאים אין אוכלים לפני תקיעות. הרבה נשים מקילות לאכול, ויש להם על מה שיסמוכו.
אין לתקוע ביחידות (וכן להתפלל מוסף) בשלש שעות ראשונות של היום [עד סוף זמן ק"ש] (אא"כ לא יתאפשר אח"כ).
התוקע [וכן התוקעים במבצע שופר] ילמד מאמר "להבין ענין תקיעת שופר" שבסידור [עם דא"ח. ונדפס גם בתחילת כמה מהמחזורים החדשים] (כמובן, בנוסף לחיוב ידיעת ההלכות).
בחור שהולך למבצע שופר ותוקע, לכתחילה יש להחמיר שיהי' ברור שהוא גדול על פי התורה (שהביא ב' סימנים)⁵².
כשתוקעים לנשים או למי שיודע לברך בעצמו אין לברך עבורם, ויברכו הם בעצמם, אא"כ גם התוקע יוצא ידי חובתו כעת.
ניגון אבינו מלכנו לפני שחרית.

בשחרית: שיר המעלות ממעמקים ואבינו מלכנו (עד יום כפור).
באבינו מלכנו קרע וכו': "רוע גזר" בנשימה אחת.

48 אבל ראה סה"ש שם.

49 בטעם מנהגנו – ראה אג"ק ח"ג ע' קמו.

50 ועד"ז הוא בכ"מ. אבל ראה ספר המנהגים ע' 56. וצע"ג הכוונה. ושקו"ט בזה בכ"מ. ובמקורו – הוא בנוגע לפרי חדש בליל ב'.

51 שכח יעלה ויבוא **בלילה** ונזכר לאחר אמירת ברוך מברכת הטוב והמטיב – חזור לראש. נזכר לפני התחלת תיבת "ברוך" אומר "ברוך וכו' העולם אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לזכרון את יום הזכרון הזה בא"י מקדש ישראל ויום הזכרון".

52 מט"א סתקפ"ט ס"ז. בנוגע ליום השני – שקו"ט בזה. ואכ"מ.

י"ג מדות ג"פ ורבש"ע בעת פתיחת הארון.

מוציאין שני ספרי תורה, בראשון קורין חמשה מן וה' פקד את שרה עד פרשת העקידה לפי שבראש השנה נפקדה שרה ומפטיר קורא בספר תורה שני בפרשת פנחס ובחודש השביעי, ומפטיר בתחלת ספר שמואל עד וירם קרן משיחו לפי שגם חנה נפקדה בראש השנה. מפטיר לאדם חשוב.

יכין עצמו לתקוע בשופר (כל חד לפום שיעורא דילי'. וגם הכנה כללית לעבודת השם במשך כל השנה כולה שלמעלה מפרטים⁵³). לכוון לצאת ידי חובת מצות שופר.

אין עונין ברוך הוא וב"ש על ברכות תקיעת שופר⁵⁴.

לשמוע **לפחות** 30 קולות מתחילה ועד הסוף. קטן שהגיע לחינוך חייב בשופר. מנהג ישראל להביא ילדים לתקיעת שופר. אין להביא קטנים שלא הגיעו לחינוך לביהכ"נ של הגברים בעת התקיעות שלא יבלבלו.

אין לדבר עד סיום תקיעות דמעומד רק מענין התקיעות והתפלות. שברים תרועה בתקיעות אלו ("דמיושב") – בנשימה אחת, אבל עם הפסק כלשהו ביניהם. מנהגנו בשברים: ג' שברים ומחצה. להסתכל בפני התוקע (אחר התקיעות).

במוסף (וכן בכל מוסף ובמנחת שבת ובנעילה): "מי כמוך אב הרחמים" ולא "הרחמן"⁵⁵.

תוקעים עוד 70 קולות (במוסף בתפלת לחש בחזרת הש"ץ ובקדיש שלם). סך הכל 100 קולות.

שברים תרועה בתקיעות אלו ("דמעומד") – בשתי נשימות.

נופלים כורעים באמירת עלינו רק בחזרת הש"ץ [באם הרצפה מאבנים – לשטוח מטפחת וכדומה].

ברכת כהנים. כשאומרים תיבת יברוך – המתברך ראשו באמצע. ה' – מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמרך – באמצע. יאר – לשמאלו שהיא ימין המברך וכו'. שלום – ראשו באמצע. אמירת רבש"ע – בשעה שהכהנים מנגנים דוקא, אבל כשאומרים התיבות צריך לשמוע. כשמנגנים ל"וישם" אומרים רבוש"ע... הצדיק. כשמנגנים לתיבת "לך" ואם... אלישע. ל"שלום" וכשם... לטובה. כשאומרים "שלום" – אומרים "ותשמרני ותחנני ותרצני". אדיר במרום אומרים אחר עניית אמן כשעדיין הטלית על פניו.

אחרי התפלה – עוד 30 קולות לערבב השטן. אסור לתקוע עוד בחנם. בקידוש: (אין אומרים אתקינו סעודתא), תקעו, כי חק, סברי מרנן, בורא פרי הגפן.

לא בירך שהחיינו בליל הראשון ונזכר למחר אומר בשעה שנזכר

53) ראה בארוכה לקר"ש חל"ט ע' 43 ואילך.

54) ואם ענה "אפשר שאפילו בדיעבד לא יצא ידי חובתו" (שו"ע אדה"ז סי' קכד ס"ב).

55) על פי קבלת הארז"ל.

אפילו שלא על הכוס.

מצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה אמנם לא יאכלו כל שבעים למען לא יקילו ראשם ותהי' יראת ה' על פניהם. ובאגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע: למעט באכילה ושתי⁵⁶.

בראש השנה דרך בני ישראל להרבות בסעודה, באכילת בשר (שביום זה אי אפשר בלא בשר והכל קונים) לכבוד יום טוב, מפני שבתחילת השנה סימן יפה הוא להם להרבות בסעודה⁵⁷.

שכח יעלה ויבוא בסעודת היום ונזכר לאחרי שאמר תיבת "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב אינו חוזר.

נוהגים שלא לישון ביום. והיושב ובטל הוא כישן.

מבצע שופר. לכתחילה יברך מי שיוצא כעת ידי חובתו ויכול אחד לברך עבור כולם. באם אינו יודע לברך יכול אחר לברך עבורו גם אם יצא ידי חובתו. אין לאנשים שכבר יצאו ידי חובתם לברך עבור נשים.

לתקוע לכאור"א 30 קולות (תשר"ת תשר"ת תשר"ת, תש"ת תש"ת תש"ת, תר"ת תר"ת תר"ת). אין מקום כלל⁵⁸ להנהגה ב"מבצעים" לתקוע רק תשר"ת ג' פעמים ולהתנות שמה שאינו נצרך למצוה יהא רק לשורר. אמנם, כשאי אפשר כלל לתקוע 30 קולות, ניתן לתקוע 10 קולות (תשר"ת תש"ת תר"ת) וללא ברכה.

הלכתא למשיחא: "לעתיד לבוא... לא יהיה באופן שהוא עתה שתוקעים מלכויות וזכרונות ואח"כ שופרות אבל לע"ל יהיה שופרות בלבד" – לקוטי תורה⁵⁹.

מוסף ר"ח (2 פרים, איל, 7 כבשים לעולה, ושעיר לחטאת) ומוסף ר"ה (פר, איל, 7 כבשים לעולה ושעיר לחטאת).

"מנהג עתיק ללמוד בכל ר"ח פסוק אחד עם פרש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מהקאפיטל בתהלים שהוא מסומן כמספר שנות חייו, ואם הקאפיטל מחזיק פחות מי"ב פסוקים, וכן בשנת העיבור, אז כופלים שיעלה כמספר חדשי השנה ואם הוא מרובה בפסוקים

(56) ח"ד ע' תטז.

(57) ולכן, העמידו חכמים דבריהם על דין תורה בערב יום טוב שהמעות קונות (וא"צ משיכה). והמוכר בהמה לחבירו בערב יו"ט צריך להודיעו אמה או בתה מכרתי לשחוט.

(58) ומכמה וכמה טעמים. ולהעיר מערך ש"י או"ח סתק"צ. פני אפרים בומבאך שם. ברכת רפאל ר"ה סכ"ו. וכשהשומע אינו מתנהג, יל"ע אם באופן כזה ה"ה בגדר הפסק. וכמדומה ברור שלא מצינו כעצה הנ"ל בשום מקום. ויתירה מזו, את"ל כן מדוע התקין ר' אבהו באו"א. אלא שבזה יש ליישב בכמה אנפי. וע"ד הישובים בקושיות הראשונים עד"ז – ראה בב"י על אתר. ומהם ששייכים רק בעיקר התקנה ולא במצב דשעה"ד. וילה"ע משו"ת הצ"צ שעה"מ ח"ה (הנדפס לאחרונה) סי"ג (מגובת"ק), עיי"ש. והארכנו מזה במ"מ וציונים להלכה יומית אות תקי, ומשם תדרשנו.

(59) דרושים לר"ה (נט, ד). – וכן להעיר שלעתיד תתברר הספק במהות התרועה (נטע שעשועים מייזליש תצ"ה ז, א), וכן יתקעו גם בחצוצרות.

ולהעיר משו"ת שו"מ תליתאה ח"ב סי' קלג (לע"ל ל"ש מצות שופר). אדרת אליהו (להבא"ח) נצבים (קסד, ב ד"ה והנה ג"פ – לע"ל ל"ש תרועה שהיא סימן יללה רק תקיעה שהיא סימן שמחה. ולהעיר מכע"ז בעוללות אפרים ח"ב ע' לד מאמר רכו בסופו). שו"ת דברי יציב ח"ז סנ"ז סק"ט (לא יתקעו בכפילא רק מעומד). אג"מ או"ח ח"ג סוסי' ע' (לע"ל יתקעו בשחרית. ולהרמב"ם כפי שירצו בין בשחרית בין במוסף. וראה ברכת רפאל ר"ה (רובינשטיין) סכ"ח).

אזי לומדים שנים או יותר פסוקים בכל ר"ח". בקשר ללימוד הנ"ל בראש השנה (שכן מורה סתימת הלשון "י"ב פסוקים", "כמספר חדשי השנה"), שאין מזכירים בו ר"ח – לא ראיתי ולא שמעתי בזה. מנחה: קרבנות. אשרי ובא לציון. מנחה לראש השנה. אבינו מלכנו. לדוד ה' אורי. עלינו.

סדר תשליך אחר מנחה לפני שקיעת החמה. הולכים לבאר מים או מעין שיש בו דגים חיים. מדייקים שיוכלו לראות את הדגים שבמים. אח"כ מנערים שולי הט"ק. בנוגע לנשים, מצינו בפוסקים שהתריעו שלא ילכו ח"ו במקום שיש גברים.

ביום א' בתשרי תק"ז, עשה הבעל שם טוב עליית נשמה להיכלו של מלך המשיח ושאלו: "אימת קאתי מר" (=מתי יבוא האדון?) והשיבו מלך המשיח "כשיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת".

אסור להכין שום דבר לצורך יום שני דר"ה עד צאת הכוכבים בשעה 7:35. חלב שנחלב ביום ראשון של ר"ה או ביצה שהוטלה ביום זה אסורים בשתי' או באכילה ביום הראשון וביום השני של ר"ה.

ליל ב' דראש השנה

תש"ג: ביום שני דר"ה הובילו להכבשוונות במחנה טרעבלינקע, "בתו הצעירה של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ גיסי הרבנית מרת שיינא" הי"ד הארענשטיין⁶⁰.

הדלקת נרות (אחרי שעה 7:35) מאש הדלוקה לפני החג.

בהדלקת נרות שתי ברכות: ברכת להדליק נר של יום הזכרון, שהחיינו. לובשות בגד חדש לאמירת שהחיינו או מסתכלות בפרי חדש שנאכל מיד אח"כ, אחרי קידוש (ואם אין להן, יברכו שהחיינו מכל מקום). יש מחמירים שלא להשתמש בנר של יום טוב כדי להדליק עמו נר אחר של חול או להדליק את הגז.

אסור לחמם נר ולדבקו בפמוט גזירה שמא ימרח (שישפשפנו להחליקו על פני שטח הפמוט). גם אסור לחתוך שולי הנר בכדי שיוכל לתוקעו בנקב הפמוט, משום איסור מחתך. אבל מותר לתחוב נר בתוך הפמוט לצורך הדלקת נרות יום טוב, אף שהנר נשחק מעט ואין בזה משום מחתך.

אם הפמוט מלא בשיירי נרות, אף שמותר לנקות את הפמוט, ואין בזה משום תיקון כלי, וכן המשתמשים בנרונים בתוך כוסיות זכוכית, שמותר להם לנקות את הכוסית מדיסקית המתכת של הנרונים שנדבקה לתחתית כוסית-הזכוכית בכדי להניח במקומה נר חדש – מכל מקום, שיירי הנרות וכן הדיסקית שבנרונים, דינם כמוקצה ואסורים בטלטול⁶¹.

(60) פתח דבר לקונטרס פו – סה"מ תשי"א ע' 106.

(61) בזמנינו שאינם עומדים לתשיש אחר. וגם בזמנם, כתב אדה"ז, שאף שמעיקר הדין אינם מוקצה, נכון לזהר שלא לטלטלם כי אם לצורך הרבה. וגם אין להתיר לטלטלם משום צורך אוכל נפש מכמה טעמים, ובפרט בזמנינו. ואכ"מ. ואולי י"ל דה"ז כגוף ש"ד. וראה קצוה"ש סקמ"ו סק"י.

יו"ל ע"י בית דין צדק דק"ק קראון הייטס | כא

אבל, הפמוט אינו מוקצה מדין בסיס⁶² ולכן, יטלטל הפמוט עד מקום האשפה, וישליך השיירים באופן ששיירי הנר יפלו ישר לאשפה. במקום שהשיירים נדבקו לפמוט ואי אפשר לנערם, וכן בנרונים, שהדיסקית נדבקת לתחתית הכוסית, ולא שייך להוציאם אלא ע"י כלי – אין לנקותם ולגררם ע"י סכין, כיון שהסכין נעשה לו כיד ארוכה. אבל, יכול להוציאם ע"י דבר אחר בשינוי⁶³. ועדיף, להניח מעט שמן בכוסית **בערב יו"ט** [ומותר לעשות כן, ואין חשש משום גרם כיבוי בנותן מעט מים], שהדיסקית לא תידבק, ואז יכול ביום טוב לטלטל הכוסית כנ"ל עד מקום האשפה, וינער הכוסית באופן שהדיסקית תפול ישר לאשפה.

תהלים לפני ערבית. ניגון אבינו מלכנו.

"אולי יש מקום לאמירת לשנה טובה תכתב ותחתם גם בליל ב' דר"ה, קודם תקיעת שופר דיום ב' . . ועצ"ע"⁶⁴.

קידוש כאתמול עם ברכת שהחיינו. בעת ברכת שהחיינו מסתכל בפרי חדש (ואם אין לו, יברך שהחיינו מכל מקום).

אכילת פרי חדש אחר קידוש **קודם** נטילת ידים לסעודה. ברכה ראשונה על הפרי. אוכלים כשיעור ומברכים ברכה אחרונה (רק על הפרי ולא על היין).

ברכת המזון כדאתמול.

יום ב' דראש השנה, ב' תשרי, עש"ק פ' האזינו

שחרית כדאתמול. בערב שבת, יש למהר קצת יותר משום כבוד שבת. והיינו לא בתפלה עצמה שאין למהר ולחטוף.

בקריאת התורה קורין מוהאלקים נסה את אברהם עד סוף הסדר כדי להזכיר עקידת יצחק ומפטיר קורא בתורה כמו אתמול ומפטיר בירמיה כה אמר וגו' עד הבן יקיר וגו' מפני שחובת היום להזכיר זכרונות ובאותו ענין נאמר זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי וגו'.

מנהג רבותינו נשיאנו להזכיר נשמות בלחש ביום ב' דר"ה, וכאו"א יחליט כיצד להתנהג בענין זה.

מוסף כדאתמול.

קידוש סעודה וברכת המזון כדאתמול.

שכח לברך "שהחיינו" בקידוש ליל שני, אפילו בירך כבר בליל ראשון, חייב לברך אימתני שנזכר עד סוף היום.

מבצע שופר. לזכור להצניע השופר לפני כניסת שבת. השופר אסור בטלטול בשבת⁶⁵, וכ"ש שאסור לטלטלו ברה"ר.

ולהעיר מקצוה"ש סקט"ז סק"י בדברים קטנים מאד שא"ר לכולם. וצ"ע.

(62) מכמה טעמים. ואכ"מ.

(63) ראה שו"ע אדה"ז סתמ"ד סי"ג. ובהנסמן שם במהדו"ח. וי"ל בזה. ואכ"מ.

(64) ספר השיחות ה'תנש"א.

(65) ולצורך גופו ומקומו – ראה שו"ע אדה"ז סש"ח ס"ב (שמותר). פמ"ג בא"א סש"ח סקי"ב (אם מקפיד עליו אפשר דהוה מוקצה מחמת חסרון כיס). ערוה"ש שם סי"ז (ל"ש קפיד עליי. וצ"ע

במנחה: פתח אליהו (ואין אומרים הודו). ידיד נפש. מנחה כדאתמול אלא שאין אומרים אבינו מלכנו במנחה, כיון שהוא ערב ש"ק.

צריך לסיים לבשל את כל התבשילים לשבת בעוד היום גדול, באופן שתהיה אפשרות לאכול מהם כבר היום, בערב שבת קודש, כי בלא זה יתכן איסור הכנה מיו"ט לשבת. ואם כי יש מקום להקל כשנתבשל לפחות כחצי בשולו לפני כניסת השבת⁶⁶, כדאי להחמיר⁶⁷. אדמו"ר הזקן מביא שנהגו מקדם להתפלל ערבית בערב שבת ביו"ט מאוד מוקדם כדי שיגמרו את כל התבשילים מוקדם.

העירוב מועיל רק לצרכי סעודה, כולל הדחת כלי סעודה והדלקת נרות ולכן אסור להכין את הטלית או הס"ת ביו"ט שיהי' מוכן לשבת במקום הנכון⁶⁸.

לזכור לעשות כל ההכנות הנדרשות לשבת קודש, כמו ה"בלעך" וכו', ולסדר הכל לפני כניסת שבת.

ידוע השקו"ט לענין טבילת טהרה לש"ק. ואכ"מ. ולהעיר מהמשך תרס"ו⁶⁹: "כמו כן מקדושת יו"ט לקדושת שבת צריכים טבילה במקווה כמ"ש בכתבי האריז"ל".

שנים מקרא ואחד תרגום (פרשת האזינו). הפטרת שבת שובה.

לחבר השעות דראש השנה והתחלת מוצאי ר"ה בלימוד החסידות. ובלשון הרב: "ואני בהצעת, אשר גם כל אחד ואחד ינהוג כן, לחבר שעות דראש השנה והתחלת מוצאי ראש השנה בלימוד החסידות, ובשביל אשר סללו לנו נשיאינו – יומשך גם לנו בכל ענינינו אור החסידות עד למטה מטה".

הלכתא למשיחא: לפנות ערב (שעה אחת קודם לשקיעת החמה. ויש אומרים מחר בבוקר) מפרישים כהן גדול מביתו ללשכת פרהרין שבמקדש.

מצוה על כל אדם שימשמש בבגדיו ערב שבת סמוך לחשכה שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת (בפרט שביום טוב הותרה הוצאה לצורך יום טוב).

ע"ד הכנת נרות ש"ק – ראה לעיל ליל ב' דר"ה.

ע"ד המנהג להדליק "א תשובה ליכט" בערב שבת שובה – ראה לעיל ער"ה.

זמן הדלקת נרות בשעה 6:34 (18 דקות לפני השקיעה).

כוונתו). הליכות שלמה פ"ב סכ"ב. שש"כ פכ"ח הע' פב (שבזמנינו אסור בטלטול אפילו לצורך גופו ומקומו שעומד רק לאיסור). שלמי יהודה פ"א ס"י (כנ"ל, לפי שמקפידים על שופר של מצוה).

(66) פמ"ג במ"ז סוס"י רנט. ובכ"מ. ועוד. וי"א – כשליש. והארכנו בזה במק"א.

(67) הגר"ז ש"ז ל דווארקין. וראה גם פמ"ג בפתיחה להל' שבת בסופה. פתיחה להל' יו"ט פ"א אות יז.

(68) שוע"ר סתק"ג ס"ג.

(69) ע' שפז.

ליל ש"ק פ' האזינו, שבת (ת) שובה

בכ"מ בשיחות קודש מובא ע"ד שבעה ימים רצופים בין ר"ה ליו"כ כנגד שבעת ימי השבוע, התיקון והשלימות דשבעת ימי השבוע דשנה שעברה וההכנה לשבעת ימי השבוע דשנה החדשה.

ערבית: מתחילים מזמור לדוד (ולא לכו נרננה). בבואי בשלום אין אומרים "בשמחה". תפלת העמידה – ההוספות לעשי"ת (זכרנו, מי כמוך, המלך הקדוש, וכתוב, ובספר, עושה השלום). אומרים המלך הקדוש גם בברכת מגן אבות.

יום טוב שחל בערב שבת אין מבדילין שהרי קדושת שבת חמורה מקדושת יום טוב⁷⁰.

מצוה מן המובחר להמתין מלאכול הפת של עירוב תבשילין עד א' מג' סעודות השבת כדי לבצוע עליו, שכל דבר שנעשה בו מצוה אחת ראוי לעשות בו מצוה אחרת. ויש נוהגין שלא לבצוע עליו עד סעודה ג' של שבת, כדי לעשות בו מצות הרבה, שמניחין זה הככר ללחם משנה בסעודה הראשונה ובסעודה שני' של שבת, ובסעודה שלישית בוצעין עליו. [וראה לקמן שזהו הטעם בפשטות להמנהג לעשות התוועדות בזמן סעודה שלישית בקביעות זו].

ש"ק פ' האזינו, שבת (ת) שובה, ג' תשרי

תקנ"ג: יארצייט הרבנית דבורה לאה נ"ע, בתו של אדמו"ר הזקן, ואמו של אדמו"ר הצמח צדק.

אין אומרים אבינו מלכנו בשבת מפני שאסור לתבוע צרכיו בשבת. מפי השמועה: בהוצאת הס"ת בשחרית, נהג כ"ק אד"ש לומר (כשחל בו' תשרי) "קדוש ונורא שמו".

קריאת התורה במקומות המסומנים ("הזי"ו ל"ך").

יש נוהגים סלסול וכבוד שלא יפטיר אלא גדול בשבת שובה. ויש לקרות להפטורה זו איש חשוב. אומרים אב הרחמים.

במוסף ובמנחה: "מי כמוך אב הרחמים" ולא "הרחמן" (על פי קבלת האריז"ל).

יש אומרים שאם שכח רצה והחליצנו בברכת המזון בסעודת היום בשבת שובה, ונזכר לאחר שהתחיל בברכת הטוב והמטיב, אין צריך לחזור, לפי שיש אומרים שיש להתענות בו. ולמעשה צ"ע⁷¹. ואם נזכר אחר ברוך אתה ה' בונה ירושלים, לפני שהתחיל ברכה רביעית, לכל הדעות צריך לומר ברכת אשר נתן וכו'.

ע"ד התוועדות בשבת זו בזמן הרגיל ראה בהערה⁷².

70 וראה שיחת שבת שובה תנש"א (בקביעות שנה זו) בארוכה.

71 ראה מט"א סתקפ"ג ס"ג (אפי' בר"ה שחל בשבת). ולהעיר ממשמעות ל' אדה"ז בשו"ע סקפ"ח ס"י שבר"ה אין חיוב לאכול פת. וראה שו"ע אדה"ז סתקכ"ט ס"ו. וגם להמתירים להתענות בש"ת, לכאור' אי"ז מצוה כבר"ה, כ"א מצד דין תשובה, וע"ד תענית חלוס. ואכ"מ.

72 בשיחת שבת שובה (הא') תשמ"ח (כקביעות שנה זו): נהוג בשנים האחרונות שכאשר שבת שובה חל בסמיכות ממש לר"ה, ישנם שתי התוועדות: התוועדות אחת – של שבת שובה (בזמן הרגיל), והתוועדות שני' (בסוף היום) בהמשך להתוועדות דר"ה [ראה לקמן], שבה ממשכים בביאור עניני ר"ה.

הלכתא למשיחא: כל שבעת הימים (מהיום והלאה) כהן גדול זורק דם התמידין ומקטיר קטורת ומטיב הנרות ומקריב אברי התמיד כדי שיהא רגיל בעבודות יום הכפורים בכל יום, זקני בית דין קוראים לפניו ומלמדן אותו סדר עבודת היום ואומרים לו קרא אתה בפך שמא שכחת.

במנחה: קריאת התורה (פ' ברכה). אומרים צדקתך.
אין אומרים פרקי אבות החל משבוע זה.

"במכתב כללי מתאריך "ששי לחודש השביעי, שנת תנש"א" (כקביעות שנה זו) נכתב: "די פרשה וזאת הברכה אשר ברך משה ווערט היינטיקס יאר געלייענט און געלערנט דריי מאל (במשך דריי וואכן), וואס ווייזט אויף א תוספות מרובה אין די ברכות וועלכע ווערן געגעבן ספעציעל היינטיקן יאר"⁷³.

בלקוטי שיחות חלק טז⁷⁴ נכתב: ראה לעיל בפנים השייכות דעירוב תבשילין לסעודה שלישית דוקא ["יש נוהגין שלא לבצוע עליו עד סעודה ג' של שבת"]. ונת' בארוכה בהתועדות⁷⁵, שזהו טעם בפשטות להתועדות בתור המשך לשמח"ת [ובנדו"ד – לר"ה] בזמן דסעודה שלישית דשבת בראשית הסמוך לשמח"ת [ודשבת האזינו הסמוך לר"ה] (שחל ביום ועש"ק).

בספר המנהגים-חב"ד: ביום ב' דר"ה לפנות ערב נוהג כ"ק אדמו"ר שליט"א ליטול ידיו לסעודה, בה אומר מאמר דא"ח. ברהמ"ז, ערבית, הבדלה, חלוקת כוס של ברכה.

בקביעות כזו, עושים הסעודה והתועדות הנ"ל היום אחר מנחה. מנגנים ניגוני רבותינו נשיאנו ומזכירים אותם לפני כל ניגון. וראה בהערה⁷⁶.

מוצאי שבת קודש

צאת השבת בשעה 7:32.

ערבית מוצאי שבת – ההוספות לעשרת ימי תשובה (כנ"ל). וגם "אתה חוננתנו". ובברכת "השיבה שופטנו" – "המלך המשפט". דין השוכח נדפסו בסידור. ורובם פורטו לעיל, ליל א' דר"ה. בנוגע להמלך המשפט: ראה בהערה⁷⁷.

בלוח כולל חב"ד: אומרים ויהי נועם ואתה קדוש⁷⁸.

הבדלה (כרגיל עם נר ובשמים). הנה א"ל ישועתי וגו'. ויתן לך.

73) ובהערות שם: ואולי י"ל – כנגד ג' קדושות . . קדושה הא' דישראל שהיא תמיד . . קדושה דשבת, וי"ט שהוא "מקרא קודש" דשבת . . ובדיוק יותר – כ' יום עד יום שמח"ת. וי"ל – ביחד עם קריאת פ' ברכה במנחה דש"ק האזינו – כ"א יום, "אך" – ראה לעיל הערה ד"ה דריי אותיות . . חנה [בהמעלה דמספר "א"ך", עיי"ש].

74) ע' 191 בשוה"ג.

75) שבת בראשית התועדות ב' – המשך לשמח"ת – תשח"י.

76) בשיחת שבת שובה (הב') תשמ"ח (כקביעות שנה זו) נתבאר באריכות שעם היות שנמצאים ביום השבת שלאחרי ר"ה, מ"מ להיותו בסמיכות ממש לר"ה, הרי זה בהמשך אחד ונקודה אחת עם ר"ה, שכל ג' הימים נעשים המשך אחד ונקודה אחת, עיי"ש באורך [בביאור הענין, וגם להלכה].

77) טעה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט [וכן במסופק אם אמר כן], אם נזכר תוך כדי דיבור חוזר ואומר המלך המשפט. נזכר לאחר ששהה כדי דיבור אינו חוזר. אבל לאחר שעקר רגליו טוב שיתפלל עוד פעם בתורת נדבה (וא"צ לחדש בה דבר).

78) ובמכתב הרב לנדא ז"ל לכ"ק אד"ש משנת תשל"א שכן נהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. ומהנרשם ביומנים בשנים שלפנ"ז נראה שלא היתה בזה הנהגה קבועה אצל כ"ק אד"ש.

יש לכל אדם לחפש ולמשמש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה. להדר ביותר בחומרות שאינו נוהג בכל השנה, ובפרט בכשרות.

"יסדר שולחנו בפריסת מפה במוצאי שבת כדי ללות את השבת ויאכל עכ"פ כזית פת. ואע"פ שבשאר ימים אינו מסדר שולחנו רק מקיים סעודת מוצאי שבת במיני תרגימא או פירות, מ"מ בימים אלו יש להדר בכל מצוה ומצוה ביתר שאת".

כל תענית שאוכלים בו בלילה הרי זה אוכל ושונה עד שיעלה עמוד השחר. והוא שלא ישן שינת קבע. אבל אם ישן שינת קבע אינו חוזר ואוכל ולא שונה, אלא אם כן התנה לאכול או לשתות. והרגיל לשתות בלילה אחר השינה מותר לשתות בלא תנאי.

יום ראשון, ד' תשרי, תענית צום גדלי' (נדחה)

בשיחת צום גדלי' נדחה תנש"א, שבקביעות שנה זו, ששלישי בתשרי חל בשבת, וצום גדלי' נדחה ליום ראשון, ניתוסף עליו מיוחד בחומר הצום [שנעשה חזקה בהמצב של מנוחה ועונג במשך ג' ימים, ובמילא ניתוסף עוד יותר בחומר הצום, שהעינוי שביציאה ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית גדול יותר], במעלת הצום [שקביעותו ביום הראשון בשבוע מדגישה את שייכותו ליוה"כ גם מצד ימי השבוע, עיי"ש בארוכה בכמה אופנים], ובהפיכת הצום ליום טוב, שבקביעות כזו מודגשת יותר דחיית הצום והפיכתו ליו"ט בימות המשיח, כי דחיית הצום היא דחי' כפולה – מר"ה לג' תשרי, ומג' תשרי (שחל בשבת) לד' תשרי, שבזה מודגשת יותר הנתינת כח לדחיית הצום לגמרי, "הואיל ונדחה ידחה". ועיי"ש עוד מזה.

צום גדליה (בו נהרג גדליה בן אחיקם. ושקולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלקינן): הצום מתחיל מעלות השחר (לחשבון 16.1 מעלות: בשעה 5:24). חולים פטורים מלהתענות וכן מעוברות ומניקות המצטערות.

הלכתא למשיחא: כל הצומות עתידין ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות יום טוב וימי ששון ושמחה⁷⁹.

מנהג ישראל להרבות בצדקה ביום התענית. נוהגין לשער מה שהיה אוכל ביום התענית, ליתן לעניים בערב.

בשחרית: רק הש"ץ אומר עננו בחזרת הש"ץ. שכח – ראה בהערה⁸⁰. סליחות בסדר התפלה.

בסדר הסליחות ע"פ מנהג חב"ד: "אלו הנוהגין לאומרם לאחרי שמו"ע ונפ"א יש להשמיט: אשרי, ח"ק, לך ה' הצדקה, שומע תפלה, סלח לנו, א"ל ארך אפים, אשמנו. ואומרים: אבינו מלכנו הארוך, ובסופם – **חצי קדיש** ולא ק"ש, כמובן. [ובשולי הגליון שם:] הערה: נ"ל אשר

79) ונתבאר בלקוטי שיחות חלק טו ע' 412. ע"ד חיוב סעודה לעת"ל – ראה מג"א הל' ת"ב (סי' תקנ"ב סקי"א). שיחת ב' דר"ה תשנ"ב.

80) שכח השליח ציבור להוסיף עננו, אם עדיין לא סיים ברוך אתה ה' של ברכת רפאנו – יחזור ויאמר עננו. אבל אם סיים את הברכה – יאמרה בשמע קולנו כיחיד המתפלל, ויחתום "העונה בעת צרה ושומע תפילה". שכח בשמע קולנו – יאמרה בפני עצמה עם החתימה לאחר ברכת שים שלום.

כשאומרים הסליחות בסדר התפלה אין לומר גם הפיוט אז טרם כו' – כיון שהוא פתיחה ואין לזה ענין באמצע התפלה [ומתחילין "דרשו"], אבל לא מלאני לבי להורות כן עד שאמצא עוד ראי' לזה. והוא הדין לאמירת דוד אל גד גו' רחום וחנון גו' – אשר נ"ל שאין לאומרם לאחר נפ"א שאמר בתפלתו⁸¹.

בנוגע לאמירת וידוי תחנון סליחות ואבינו מלכנו כשיש ברית וחתן וכדומה, היו בזה כו"כ הוראות במשך השנים. ואכ"מ. בפועל, המנהג בבית חיינו, שהקהל (משא"כ החתן ובעל ברית) אומרים סליחות אבל משמיטים וידוי, תחנון, ואבינו מלכנו⁸².

אבינו מלכנו בנוסח של עשרת ימי תשובה ("כתבנו"). א"א א-ל ארך אפים. (רק בימי שני וחמישי). קריאת התורה בפרשת ויחל.

במנחה: קריה"ת ויחל והפטרה. היחיד אומר עננו בשומע תפלה. הש"ץ בין גואל לרופא. שכח ולא אמר – ראה בהערה⁸³.

הש"ץ אומר נוסח ברכת כהנים (או"א ברכנו וכו'). אבינו מלכנו. דברי כיבושין אחר מנחה. סיום הצום בשעה 7:17.

יום שני, ה' תשרי

הלכתא למשיחא: מזים מי פרה על הכהן גדול ביום שלישי להפרשתו.

מי שלא הספיק לעשות התרת נדרים בערב ר"ה, יכול להשלים במשך עשרת ימי תשובה.

הזריזים מקדימים לרכוש ד' מינים (אא"כ חושב שימצא מהודרים יותר לאחר יום כפור). לוודא שהם כשרים בתכלית (והאתרוג אין עליו חשש מורכב) וגם מהודרים, ולקנותן רק ממוחזקים ליר"ש. אין לקנות ד' מינים (וערבות בכללם) מקטן עבור יום הראשון של חג. פרטי דינים נמצאים בשו"ע אדה"ז סימן תרמה"ט. וראה להלן י"א תשרי.

המסופקים אם חייבים לצום ביום כפור (חולה סכנה, יולדות וכו') ישאלו שאלת חכם בעוד מועד.

מומלץ שאלו שזקוקים לתרופות יומיים, פעם ביממה, ישנו מועד לקיחת התרופות בימים הקרובים באופן שבערב יום כיפור יקחו כדור לפני הצום וכדור נוסף מיד במוצאי הצום. הזקוקים לקחת תרופות ביום כיפור עצמו יבררו אצל רב בעוד מועד מה לעשות.

באופן עקרוני, אדם חלש שיכול לצום רק אם נמצא במטה כל היום לא ינסה ללכת לבית הכנסת או להתפלל באם כתוצאה מכך יהא מוכרח

(81) וראה יומן צום גדלי' תנש"א.

(82) שקו"ט אם באופן כזה אומרים וידוי ותחנון שבסדר הסליחות. ואכ"מ.

(83) שכח היחיד ולא אמר עננו, אם נזכר קודם שעקר רגליו, יאמרה לאחר אלקי נצור, לאחר מכן אינו חוזר.

לאכול או לשתות אפילו פעם אחת ואפילו לשיעורים, אלא עליו לצום ולהשאר במטה. מוטב להישאר ביום הכיפורים בבית (בחדר מיזוג, במטה וכדומה) ולצום, מאשר ללכת לבית הכנסת ולהתעייף ולרעוב יותר, ואז יהיה החולה מוכרח לאכול או לשתות אפילו פעם אחת ואפילו לשיעורים. הליכה לבית הכנסת ו/או השתתפות בתפילה היא בחשיבות משנית ביחס למצוה מן התורה לצום.

יום שלישי, ו' תשרי

יאצ"ט-הילולא של הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן, אם המלכות (ג"ן שנה, תשכ"ה-תשע"ח).

סיום מחזור הל"ו בלימוד הרמב"ם היומי – ג' פרקים ליום. וכן בלימוד ספר המצות. וסיום מחזור הי"ב בלימוד פרק אחד ליום.

בשיחת ש"פ לך לך תנש"א⁸⁴ נאמר: "[ו]ע"פ סדר חלוקת הפרקים לכל יום (כנדפס ב"מורה שיעור" ללימוד הרמב"ם) מסיימים מחזור וכו' דלימוד הרמב"ם ביום וכו' זה, ו"מתכיפין התחלה להשלמה" – שבו ביום מתחילים מחזור וכו' דלימוד הרמב"ם. ובהערה שם: ולהעיר שאף שהשיעור דהתחלת מחזור וכו' הוא למחרתו (כנדפס ב"מורה שיעור") – הרי מצד הענין ד"מתכיפין התחלה להשלמה" טוב ונכון להתחיל תיכף לאחר הסיים. ולהעיר גם מהנוסח שאומרים בה"הדרן" – "כשם שעזרתני לסיים כו' כן תעזרני להתחיל כו'". [ובר"ד משיחה הנ"ל: להתחיל בלימוד הקדמת הרמב"ם, ומה טוב – בהתחלת הספר עצמו].

בכמה שיחות קודש מובא ע"ד ההוספה והחיזוק וההתגברות ביתר שאת וביתר עוז בלימוד הרמב"ם במיוחד בקשר לסיים לימוד הרמב"ם. וה"ז הזדמנות לכאו"א להצטרף ללימוד, וגם אלו שכבר משתתפים בזה – להוסיף בחיות חדש ובעומק יותר וכו'.

יום רביעי, ז' תשרי

התחלת מחזור הל"ז (ז' תשרי תשע"ח-כ' אלול תשע"ח) בלימוד שיעור רמב"ם היומי ג' פרקים ליום, וכן בלימוד ספר המצוות, והתחלת מחזור הי"ג [ז' תשרי תשע"ח-י"ז תמוז תש"פ] בלימוד פרק אחד ליום.

בשיחות קודש מובא שבהגיע מחזור חדש, יש להוסיף חיל בלימוד, באופן שהלימוד החדש יהי נעלה יותר מהלימוד בעבר, שכן, לומדים עוד הפעם (את אותו הספר, לא מחמת השכחה חס ושלום, אלא) כדי להוסיף על הלימוד הקודם, ועד לאופן של "באין ערוך" לגבי לימודו הקודם.

יום חמישי, ח' תשרי

הילולא של הרה"ק ר' ברוך נ"ע, אביו של אדמו"ר הזקן (תקנ"ב).
תשליך – למי שלא הספיק בר"ה – היום, יום "שלוש עשרה מדות".

יום שישי, ט' תשרי, ערב יוהכ"פ

מהיום ועד אחר בדר"ח חשוון אין אומרים: תחנון, למנצח, תפלה לדוד. אסור להתענות היום. ומצוה להרבות בסעודה בערב יום כיפור כשיעור שני ימים. ויש אומרים גם בלילה שלפניו.

בברכת עיו"כ תשמ"ה⁸⁵: מצד דעם גודל העילוי אין דער אכו"ש פון ערב יוהכ"פ, האט מען געזען ביי די וועלכע זיינען געווען נזהר במשך כל השנה כולה צו נוצן בלויז איין האנט צו אכילה – איז באכילת הסעודה פון ערב יוהכ"פ – ווי איך האב געזען ביים טאטן – האט ער מהדר געווען אויף עסן דוקא מיט ביידע הענט. און האט געזאגט דערויף דעם טעם אז דאס איז דערפאר וואס דאס איז אן אכילה פון ערב יוהכ"פ, תשיעי בחודש.

באשמורת הבוקר (אחרי השעה 3:00 לערך) שוחטים כפרות (הכוונה בזה הובאה בסידור) כמספר בני הבית. תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה. למעוברת – שתי תרנגולות ותרנגול (בנוסח: אלו חליפתנו וכו' אלו התרנגולים ילכו למיתה ואנחנו נלך לחיים טובים וכו'). המהדרים מכסים הדם בעצמים ומברכים "על כיסוי [ה]דם [בעפר]". לפדות הכפרות בממון ולחלק הממון לעניים.

כמה נוהגים ללבוש היום בגדי יום טוב. רבותינו נשיאינו לבשו בגדי משי (כבשבת ויו"ט) בשחרית אחרי הכפרות. טבילה לפני שחרית.

שחרית: אין מאריכים בתפלה. אין אומרים: מזמור לתודה. תחנון. אבינו מלכנו (אפילו כשחל יום כפור בשבת). למנצח. ותפלה לדוד. מבקשים לעקאח (עוגת דבש) ואוכלים ממנו.

בספר המנהגים חב"ד: ערב יום הכפור נוהג כ"ק אדמו"ר שליט"א לחלק לעקאך לכל או"א כשהוא לבוש בגד משי של שבת וחגור אבנט ומברך את כל או"א בשנה טובה ומתוקה.

סעודת ערב יום כיפור לפני חצות⁸⁶. פרוסת המוציא בדבש. ואוכלים דגים.

אפילו בסעודת שחרית אין לאכול אלא מאכלים הקלים להתעכל כגון עופות ודגים. אין אוכלים שומשמים. אין אוכלים דברים המרבים זרע כשום וביצים. מאכלי חלב וחמאה אפשר לאוכלם בשחרית (אבל לא בסעודה המפסקת).

הלכתא למשיחא: מזים מי פרה על הכהן גדול ביום שביעי להפרשתו. מעמידים כהן גדול בשער המזרח ומעבירים לפניו פרים ואילים וכבשים שיהא רגיל בעבודה.

בסדר פטום הקטורת: "שלשה מנים יתרים שמהם מכניס כהן גדול מלא

(85) לקוטי שיחות חכ"ט ע' 319.

(86) סה"ש תש"ה ע' 21. סה"ש תרצ"ט ע' 304. ה'ש"ת ע' 10. ועוד. וראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 31 הערה 46. תנש"א ח"א ע' 52. ועוד. וראה כה"ח סתר"ד סק"ב.

יו"ל ע"י בית דין צדק דק"ק קראון הייטס | כט

חפניו ביום הכפורים ומחזירן למכתשת בערב יום הכפורים ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה".

39 מלקות לפני טבילה ומנחה. הנלקה – מוטה, ופניו לצפון. מלקות קלות ברצועה של עגל או בכל רצועה. הסדר: כתף ימין, כתף שמאל ותחתיהם באמצע, וחוזר חלילה. המלקה והנלקה שניהם אומרים ג"פ פסוק והוא רחום, בכל הלקאה אומרים תיבה אחת, סך הכל 39 תיבות. טובלים משום טומאה ומשום תשובה – ג' פעמים. נזהרים שלא תהא שום חציצה.

מרבית בצדקה. והמנהג להרבות במיוחד בנתינה לקופות וקערות צדקה בהליכה למנחה. רבינו הבעש"ט נ"ע אמר שמקול קשקוש המטבעות בקערות מתפרדים הקליפות.

במנחה: הודו, פתח אליהו (כבכל ערב שבת). אחר יהיו לרצון הראשון, אומרים וידוי ועל חטא. מאריכים בהתעוררות תשובה מעומק הלב. בחזרת הש"ץ אין וידוי בתפלה זו. אין אומרים אבינו מלכנו.

וידוי: צריך להתוודות מעומד (ולא יסמוך בכובד) וכן בכל פעם שאומרים וידוי. טוב לשחות בעת הוידוי (כמו במודים). יכה באגרופו על החזה באמירת אשמנו וכו', על חטא שחטאנו, ועל חטאים שאנו חייבים, סלח לנו וכו'.

בוידוי שבתפלת לחש יכול לענות אמן על המלך הקדוש ושומע תפלה, קדוש ברוך וימלוך בקדושה, מודים אנחנו לך, אמן יה"ש"ר ואמן על דאמירן בעלמא.

עבירות שבין אדם לחבירו אין יום כפור מכפר עד שירצה את חבירו. יתן אל לבו לפייס לכל מי שפשע כנגדו (ואפילו הקניטו רק בדברים). כשמבקש מחילה יפרט החטא שחטא לחבירו (אא"כ חבירו מתבייש בזה). הנפגע ימחול מיד. פרטי הדינים בשו"ע אדמו"ר הזקן סימן תרו.

הלכתא למשיחא: זקני בית דין מוסרים את הכהן גדול לזקני כהונה להעלותו ללשכת בית אבטינס ללמדו חפינת הקטרת ומשביעים אותו שלא ישנה בהקטרתו.

בסעודה המפסקת: המוציא (לפחות כביצה) וטובלים בדבש. מאכלים ללא מלח. המנהג בפועל בכ"מ שאין אוכלים דגים⁸⁷. אין לאכול מאכלי חלב וחמאה ולא דברים המחממים את הגוף ולא תבלינים חריפים.

בר"ד משיחת ש"פ קדושים תשי"ז: עס שטייט⁸⁸ אז ערב יוה"כ זאל מען עסן דריי מאל זופ. כ"ק מו"ח אדמו"ר האט דאך קיין צייט ניט געהאט ערב יוה"כ צו עסן דריי מאל זופ, האט ער געגעסן א לעפל און מען פלעגט צוגיסן אין טעלער נאך א ביסל זופ, האט עס געהייסן שוין א צווייטע טעלער, געגעסן נאך א לעפל און נאך אמאל

87 וכ"כ במט"א סתר"ח ס"א. קיצור שו"ע סקל"א סי"ב. ועוד. אבל להעיר ממשמעות שו"ע אדה"ז סתר"ח ס"ח. ואולי מיירי רק בסוג דגים שאינם מרבים זרע – ראה עד"ז אלף המגן וקצה המטה למט"א שם.

צוגעגאסן, האט עס שוין געהייסן א דריטע טעלער.

נוהגים לאכול קרעפכין [= כיסני בשר] בערוהכ"פ. לטעמי המנהג – ראה בהערה בספר המנהגים-חב"ד⁸⁹.

הרוצה לאכול לאחר ברכת המזון של סעודה המפסקת, יתנה בפירוש שיהא רשאי לאכול ולשתות לאחר הסעודה. ואם לא התנה רשאי לאכול. יש טובלים אחר סעודה המפסקת סמוך ליום כפור (אבל רק באם עוד היום גדול).

באם נצרך, כדאי להכין כעת את האוכל למוצאי יום כיפור בהיות ועכשיו נהגו כל ישראל לאסור תיקוני מאכלים ביום כיפור למוצאי יו"כ (ובקביעות שנה זו שיוה"כ חל בשבת, ה"ז אסור גם משום גזירה). נוהגים להחמיר שלא להטמין חמין למוצאי יו"כ (אא"כ לחלושים). לכבוד יום כפור בכסות נקיה, ולהציע מפה יפה על השלחן כבכל שבת ויו"ט.

להפסיק לאכול ושאר העיניניים [דלקמן] **מבעוד יום**, ועכ"פ משקיעה הנראית בשעה 6:40. נשים מקבלות על עצמן את הצום ושאר העיניניים מזמן הדלקת נרות.

כל איש נשוי⁹⁰ מדליק "א' לעבעדיגע ליכט" לבית הכנסת. ולנשמת הוריו שנפטרו – נר נשמה (בביתו)⁹¹.

להכין נר לצורך הבדלת מוצאי יו"כ [כדלקמן] (וזה בנפרד מנר נשמה הנ"ל שהוא לכבוד ולא להאיר).

בהדלקת הנרות (בשעה 6:22 – 18 דקות לפני השקיעה): להדליק נר של שבת ושל יום הכיפורים, ושהחיינו. טענתה בנוסח הברכה – ראה בהערה⁹².

הנרות צריכים לדלוק כשחוזרים הביתה (אא"כ נשאים בבית ונהנים מיד מהנרות).

מדליקים נר [חשמלי] גם בחדר השינה של זוג נשוי.

לובשים קיטל (אא"כ חתן בשנת הנשואין שלבש כבר בחופה). אין להיכנס בקיטל לבית הכסא.

מתעטפים בטלית ומברכים עליה לפני השקיעה. נתאחר מללבוש עד

89) שקר"ט בזה מצד שאין אוכלים בשר בהמה. וי"א שבשיעור מועט לית לן בה – ראה עד"ז בנוגע לשריית פת ביין בב"ח סתר"ח. ובנוגע לקפה בחלב – פמ"ג שם בא"א סק"ו. מט"א סתר"ה סי"ח ובאלף למטה שם. אלף המגן סתר"ח סק"א. ויש שנהגו בבשר עוף.

90) כ"ה בשו"ע אדה"ז סתר"י ס"ד: ועכשיו נוהגין. וכן המנהג בפועל. אבל ברמ"א שעושים נר גם לקטנים וכמנהג שהובא בשו"ע אדה"ז ("ונהגו") שנהגו מלפנים וכ"ה בכ"מ. וכ"כ בסה"ש תש"ה ע' 14 שעשו לכאו"א מבני הבית. וראה גם בהנסמן בהערה שם. וכ"מ גם בסה"ש תש"ד ע' 8.

91) במט"א סתר"ג ס"ח (הובא בהערה שבסה"ש תש"ד ע' 7) שלשני הוריו – נר נשמה אחד (אבל נר בפ"ע – להורי הבעל ולהורי האשה, כך נראה). אבל ראה בא"ר סתר"י סק"ד. ועוד. וכ"כ בדרכי חיים ושלום סתשמ"ג – נר לכל נשמה. ועד"ז נמסר בהנהגת כ"ק אד"ש – י"ג נרות.

92) כיון שיוה"כ חל בשבת, יש בזה כמה פרטי דינים: אם שכחה להזכיר של שבת והזכירה רק יוה"כ וכן להיפך, אם נזכרה תוך כדי דיבור אומרת "להדליק נר שבת ושל יוה"כ". ואם שהתה יותר מזה, אם נזכרה בעוד שעדיין יום, תצווה לאחר להדליק בשבילה ואז תברך "להדליק נר של שבת ושל יוה"כ" אבל אסור לה להדליק בעצמה. ואם נזכרה אח"כ, עדיין יכולה לברך כל זמן שהנרות דולקות.

לאחר השקיעה ילבשנה ללא ברכה.

חייב אדם למשמש בבגדיו עם חשיכה, בפרט שלבש בגדי יו"ט במשך היום.

לפני ההליכה לכל נדרי – ברכת הבנים והבנות. והמנהג – בנוסח ברכת כהנים.

כשרואה בין השמשות ממשמש ובא יעמוד ויתוודה (אשמנו ועל חטא). מצות וידוי גם לנשים.

ליל ש"ק, יום הכפורים

"לא היו ימים טובים לישראל... כיום הכפורים"

ביום כפור, מצוה מן התורה להוסיף מחול על הקודש⁹³ (עכ"פ משקיעה הנראית בשעה 6:40).

חמשה עינויים: אכילה ושתיה אסורים אפילו במשהו, אבל ליגע באוכלין מותר⁹⁴. מחנכים הקטנים מגיל 10-9 להתענות לשעות. פחות מגיל הנ"ל אין מענין ומוחים בו מלהתענות. חולה שיש בו סכנה אוכל ושותה (לשיעורים, באם יכול מבחינה רפואית), ואינו מקדש ואינו מברך על לחם משנה [גם כשיוהכ"פ חל בשבת⁹⁵].

באם אוכל אפילו פת כל שהוא צריך נטילת ידיים כרגיל (האוכל לשיעורים אינו מברך על נט"). אכל כזית בכדי אכילת פרס, מברך ברכת המזון, ואומר רצה ויעלה ויבוא בנוסח: ביום הכיפורים הזה ביום סליחת העון הזה ביום מקרא קודש הזה. ואומרים הרחמן לשבת.

רחיצה אסורה במשהו אפילו להעביר זיעה. אסור לרחוץ פיו. התלכלך בטיט או צואה רוחץ מקום המלוכלך. נגע במקומות מכוסים נוטל עד קשרי אצבעותיו. היוצא מבית הכסא יגע במקומות המכוסים ויטול ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו. באם עומד לפני תפלה – נוטל ידיו גם בלי לגעת במקומות מכוסים. חולה רוחץ כדרכו.

סיכה בשמן ובמשחות וכדומה אסורה במשהו אפילו להעביר זוהמא, ולרפואה מותר (בהתאם לתנאים בדיני ממרח ורפואה בשבת).

נעילת הסנדל: אסור לנעול נעלי עור ואפילו מחופים בעור. וטוב להחמיר גם בשל עץ. [ובספר המנהגים חב"ד – בשייכות לתשעה באב: "הולכים בקאלאשן ודלא כהמחמירים"]. יולדת כל ל' יום וחולה שהצינה קשה לו ומי שיש לו מכה ברגליו מותרים בנעילת הסנדל. וטוב שיחליפו מנעל של שמאל בימין וכו' (באם אפשר). ובזמנינו

93) בשיחת שבת בראשית תשד"מ נזכרה חקירה כשיוהכ"פ חל בשבת, האם אפשר לחלק בין התוספת דיוהכ"פ להתוספת דשבת, עיי"ש הנפק"מ בזה. וראה גם שו"ת פרי יצחק ח"ב ס"ט בסופו. וראה סידור יעב"ץ. מט"א סתרי"ט סי"ג ובאלף למטה שם סקכ"ב. שו"ת חלקת יואב או"ח ס"ל. ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ רס"ג ח"א עשה לד (קצט, ג"ד). גליוני הש"ס יומא פא, ב. שפתי צדיק מפילץ ח"ה ליו"כ אות יב. מקראי קודש סל"ח. ואכ"מ.

94) וראה שו"ת צמח צדק או"ח סל"ו, מדוע לא יחוייב לאכול כזית פת משום עונג שבת ביוהכ"פ שחל בשבת. וראה שיחת שמח"ת תשי"ט בארוכה.

שמנעלים שאינם של עור מצויים, כתבו הפוסקים שאין להקל.

לבני זוג – צריך לנהוג כל ההרחקות בין בלילה בין ביום.

קטנים: אסור לנעול להם הסנדל אפילו לא הגיעו לחנוך. וכן אין לרחצם ולסוכם. בעושה מעצמו אין צריך אביו למחות בידו. הגיע לחנוך תענית שעות – אסור גם להאכילו ולהשקותו ואפילו ליתן בפניו לאכול. עושה מעצמו צריך אביו למחות בידו.

כל נדרי: כשחל בשבת אין מנגנים אבינו מלכנו. מזמורי תהילים קטור קבג. פתיחת הארון. כל נדרי ושהחיינו.

הקהל מברך שהחיינו בלחש, ויזהרו לסיים קודם שיסיים הש"ץ לענות אמן אחריו. מצוה לפרסם שאלו שברכו שהחיינו בשעת הדלקת הנרות – לא יאמרוה עתה.

קבלת שבת: מתחילים "מזמור לדוד". בבואי בשלום אין אומרים "בשמחה".

ערבית: ברוך שם וכו' בקול רם. בתפלת העמידה מזכירים של שבת במקומות המתאימים (וכן בשאר התפלות).

אחר תפלת לחש: ויכולו. בברכה מעין שבע שביליל שבת ("מגן אבות") אומר המלך הקדוש וחותם בשל שבת לבד ("מקדש השבת") ואינו מזכיר יום הכיפורים. ממשיכים יעלה תחנונו וכו'.

אין אומרים אבינו מלכנו.

אחרי לדוד מזמור, קדיש שלם, מזמור לדוד ה' רועי, חצי קדיש, ברכו בתרא, עלינו וקדיש יתום, ארבעה מזמורי תהילים א-ד, קדיש יתום. ואח"כ כל התהילים (מתחילתו).

קריאת שמע על המטה כבכל שבת ויום-טוב. ברוך שם וכו' בקול רם. אין אומרים תחנון ועל חטא. קודם השינה מזמורי תהילים: קכד-קלב. לא יתעטף בכרים וכסתות ועכ"פ לא יכסה רגליו.

שבת קודש, יו"ד תשרי, יום הכפורים

בבוקר משכימים לקום. נוטל ידיו רק עד סוף קשרי אצבעותיו ולא יכוון להנאת רחיצה. כהנים נוטלים ידיהם (בבוקר ולפני נשיאת כפים) עד פרק הזרוע. מנגב ידיו ומעביר המפה (המגבת) על גבי עיניו להעביר מהם חבלי שינה. היו עיניו מלוכלכות מותר להעביר הלכלוך. אין שוטפים הפה.

אין מברכים שעשה לי כל צרכי (עד למחר). ברוך שם וכו' בקריאת שמע קטנה בקול רם. וכן בתפלה.

פשט טליתו ובא ללבושה אחר כמה שעות צריך לחזור ולברך עלי'. פשטה על דעת לחזור וללבושה לאלתר אינו צריך לחזור ולברך. ואפילו פשטה על דעת שלא לחזור וללבושה לאלתר כי אם לאחר כמה שעות, ואחר כך נמלך לחזור וללבושה לאלתר, אם נשאר עליו טלית קטן אינו צריך לחזור ולברך.

אבינו מלכנו זכור רחמיך נאמר בכל תפילות היום, גם כשחל בשבת. בברכות קריאת שמע מוסיפים הכל יודוך, א-ל אדון, לא-ל אשר שבת, כבכל שבת. אחרי חזרת הש"ץ אין אומרים אבינו מלכנו.

י"ג מדות ג"פ ורבש"ע בעת פתיחת הארון (גם כשחל בשבת).

מוציאין שני ספרים וקורים בראשון בפרשת אחרי מות עד ויעש כאשר צוה ה', וכשחל בשבת (כבשנה זו) עולים שבעה גברי. ומפטיר קורא בספר שני בפינחס ובעשור לחודש, ומפטיר בישעיה ואמר סלו סלו עד כי פי ה' דבר, לפי שבפרשה זו נתבאר ענין תשובה ותענית.

להשלים מנין מאה ברכות, יכוון לברכות העולים לתורה ולברכות המפטיר. ואף ששמע הברכות, אם יש לו מיני בשמים, יריח בהם למלאות מנין הברכות. אפשר לברך על הבשמים כל פעם לאחרי היסח הדעת.

מי שברך לחולה אומרים גם כשחל בשבת.

אחר קריאת התורה והפטרה (מזכיר של שבת בחתימת הברכה): יקום פורקן, הזכרת נשמות. [אפשר לומר יזכור גם ביחיד].

יש לו אב ואם – יוצא מבית הכנסת בעת יזכור. בשנת האבילות נשאר בבית הכנסת, אבל אינו אומר יזכור.

אומרים אב הרחמים. "אב הרחמים" – אם יאמרו גם אלו שאין מזכירים נשמות – איז ווי זיי ווילען. דאס איז הזכרת נשמות פון א כלל, ולכן אין אומרים ביום שאין אומרים תחנון. אבל ביום שמזכירים נשמות פרטיות – גם זה יוכלו לומר.

במוסף: כורעים 4 פעמים (בעלינו ובסדר העבודה כמפורט במחזור) גם כשחל בשבת. מכים על החזה באמירת וידוי שבסדר העבודה.

ברכת כהנים. כשאומרים תיבת יברך – המתברך ראשו באמצע. ה' – מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמרך – באמצע. יאר – לשמאלו שהיא ימין המברך וכו'. שלום – ראשו באמצע. אמירת רבש"ע – בשעה שהכהנים מנגנים דוקא, אבל כשאומרים התיבות צריך לשמוע. כשמנגנים ל"וישם" אומרים רבוש"ע... הצדיק. כשמנגנים לתיבת "לך" ואם... אלישע. ל"שלום" וכשם... לטובה. כשאומרים "שלום" – אומרים "ותשמרני ותחנני ותרצני". אדיר במרום אומרים אחר עניית אמן כשעדיין הטלית על פניו.

אחר מוסף אין אומרים אין כאלקינו (עד לאחר נעילה).

תהילים היומי ומזמורי תהלים קלג-קמא. קדיש-יתום.

אומרים ולקחת סלת⁹⁶. שש זכירות.

בין מוסף למנחה – מפסיקין. אם באפשרי לכל הפחות שלשה רבעי שעה.

הלכתא למשיחא: מקריבים ביום זה – 2 תמידים כבכל יום [וביום

השבת: קרבן מוסף של שבת (2 כבשים לעולה)]. וגם, קרבן מוסף של יום הכפורים (שבפ' פינחס) – פר ואיל [והוא נקרא גם בשם איל העם], 7

96 כשחל יו"כ בשבת. ומה שאין מספיק מה שמזכירים לחם הפנים בעבודה – ראה לקוטי שיחות ח"ד ע' 1361. ובהמשך לזה – חכ"ב ע' 306.

כבשים לעולה ושעיר לחטאת (הנעשה בחוץ ונאכל לערב). ולעבודת היום (שבפ' אחרי) – פר ואיל משל כהן גדול, ושעיר לה' (חטאת הנעשה בפנים ונשרף) סך הכל 15 קרבנות וגם שעיר המשתלח לעזאזל [וכל סדר עבודת יום הכיפורים כמפורט בנוסח התפלה].

עבודת כל חמש עשרה בהמות אלו – וכן שאר העבודות של יום זה – אינה אלא בכהן גדול בלבד. וכשחל יוהכ"פ בשבת גם הקרבן מוסף של שבת אינו מקריב אלא הכהן גדול.

עכשיו נהגו כל ישראל לאסור תיקוני מאכלים למוצאי יו"כ. וכשחל בשבת, אסור מן הדין, גזרה שמא יעשה כן בשאר שבתות השנה שיכין ביום מה שצריך לאכילת ערב שלא יבחין שהתירו לו ביום הכיפורים משום עגמת נפש.

במנחה: וידבר וקטרת. אין אומרים אשרי ובא לציון, ולא ואני תפלתי (אפילו אם חל להיות בשבת לפי שבכל השבתות אומרים אותו לשבח ישראל שאע"פ שאכלו ושתו אף על פי כן הם קורין בתורה ומתפללין אחר כך, משא"כ אומות העולם שאוכלין ושותין ופוחזין, אבל ביום הכיפורים אין שייך זה).

קריאת התורה (בסוף פרשת אחרי) ומפטירים ביונה.

בתפלת העמידה – מי כמוך אב הרחמים (ולא הרחמן).

אין אומרים אבינו מלכנו. אחרי חזרת הש"ץ: קדיש תתקבל, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. אין אומרים עלינו.

נוהגים במדינות אלו שאין אומרים צדקתך כשחל יום כפור בשבת (לפי שכתוב בו משפטיך תהום רבה ואין אנו מבקשין משפט ביום הכיפורים אלא רחמים ולפנים משורת הדין כעין שנאמר ואל תבא במשפט כו').

נעילה: קרוב להתחלת השקיעה. "עכשיו הוא גמר החתימה ואנו צריכין לבקשת רחמים, ואם לא עכשיו אימתי".

פותחים הארון לפני אשרי. בקדיש: לעילא ולעילא מכל. חתמנו בספר וכו', מי כמוך אב הרחמים. וחתום לחיים טובים וכו', נזכר ונחתם לפניך וכו'.

מזכיר של שבת בתפלה זו כדרך שמזכיר בשאר תפלות היום שהרי עדיין יום שבת הוא. ואפילו אותם הממשיכים תפלה זו בלילה מכל מקום כיון שהתחילו מבעוד יום צריך להזכיר של שבת. אם לא הזכיר של שבת כלל בתוך התפלה מחזירין אותו.

אומרים: "שבתות קדשך . . וינוחו במ".

בוודאי שלאחר התפלה אין מזכירין בו של שבת כיון שכבר סיים ברכת שבת (דהיינו אתה בחרתנו שחותמין מקדש השבת) ולא מצינו הזכרה אחר סיום הברכה.

הש"ץ כיון שאומר הוודוי בתוך התפלה צריך להזכיר של שבת באתה הבדלת אנוש כו' כדרך שמזכיר בו של יום הכיפורים. ואם לא הזכיר

יו"ל ע"י בית דין צדק דק"ק קראון הייטס | לה

של שבת בתוך הווידוי אין מחזירין אותו כיון שהזכירו בתוך התפלה.

בלקוטי שיחות⁹⁷: מדייקים בהפיוט "שערי שמים פתח ואוצרך הטוב לנו תפתח" שאומרים בנעילה – לחבר "לנו" ל"הטוב" – ראה ד"ה אנכי אנכי תרפ"ז⁹⁸: ואוצרך הטוב לנו, תפתח . . שיבואו בחסד פרטי שהוא הטוב לנו בטוב הנראה והנגלה גם למטה ממש⁹⁹.

אומרים אבינו מלכנו אפילו כשחל בשבת ואפילו עדיין הוא יום ואף על פי שבכל היום אין אומרים אבינו מלכנו כשהוא שבת מכל מקום עכשיו יש לאומרו לפי שעכשיו הוא גמר החתימה ואנו צריכין לבקשת רחמים ואם לא עכשיו אימתי.

באבינו מלכנו: חתמנו בספר וכו'.

אחרי פסוקי שמע ישראל, ברוך שם, ה' הוא האלקים – קדיש תתקבל עד דאמירן בעלמא ואמרו אמון, מנגנים מארש נפוליון. תקיעה אחת. נוהגים שלא לתקוע עד לאחרי צאת הכוכבים. לשנה הבאה וכו'. סיום הקדיש.

קוה, פטום הקטורת, קדיש דרבנן, עלינו, קדיש יתום, ט' מזמורי תהלים קמב-קנ.

לאחר צאת הכוכבים אסור במלאכה עד לאחר אמירת ברוך המבדיל או אתה חוננתנו בתפלה.

איסורי עינוי כגון רחיצה סיכה ונעילת הסנדל מותרים מיד אחר שהוסיף מחול על הקודש (גם כשחל יו"כ בשבת). איסור אכילה עד לאחר הבדלה.

תפלת מעריב והבדלה, בקיטל וטלית, אבל בכובע (ולא רק בכיפה) והטלית על הכתפים. אתה חוננתנו.

טעה ואמר ההוספות של עשי"ת בשמונה עשרה – ראה בהערה¹⁰⁰.

אין אומרים ויהי נועם ואתה קדוש.

סיום הצום (לאחר הבדלה) בשעה 7:20.

מוצאי יום הכפורים

אומרים גוט יום טוב.

קודם הבדלה נוטלים ידים (גם הכהנים שכבר נטלו ידיהם לפני נשיאת כפים) שלש פעמים לסירוגין עד פרק הזרוע אבל בלא ברכה, ורוחצים הפנים והפה.

הבדלה – יין, בשמים, נר, המבדיל.

בכל מוצאי שבת, אם אין לו אור אין צריך לחזר אחריו כדרך שצריך לחזר

(97) חכ"ט ע' 526.

(98) סה"מ תרפ"ז ע' כא ואילך.

(99) וראה לקוטי דיבורים ח"א ע' נט. ד"ה באתי לגני תשכ"ב. ובשמועות וסיפורים (במהדורת תש"נ – ח"א ע' 159) מובא מהנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע כשעבר לפני התיבה בחגה"ס תרע"ט. (100) שכח ואמר המלך הקדוש או המלך המשפט יתקן תוך כדי דיבור. נזכר אח"כ אינו חוזר. אמר זכרנו לחיים וכו' עד וכתבנו – גומר תפילתו, ומתפלל שוב בתורת נדבה.

אחר שאר מצות. אבל במוצאי יום הכיפורים, יש אומרים שצריך לחזור אחר ברכת האור (לפי שהיא כברכת הבדלה שמברך להקב"ה שהבדיל לנו זה היום משאר יו"ט שנאסר בו להבעיר אור עד עתה בלילה).

גם כשחל יום כפור בשבת, מברכים דוקא על נר ששבת (=ששבת ממלאכה, והיינו שדולק מערב יום הכיפורים, ושבת ממלאכה כל יום הכפורים, כדי להראות שיום זה הוא מקודש ששבת מן האור) ומן הדין מותר לברך גם על נר שהודלק מהאור ששבת. ומכל מקום טוב להחמיר לברך על אור ששבת מבעוד יום ממש, ובתנאי שהנר עשוי להאיר ולא לכבוד. בפועל נוהגים להדליק עוד נר מהנר ששבת בביתו ומברך על שניהם.

אחרי הבדלה: ויתן לך.

נשים (שאינן יכולות לחכות לבעליהן) יכולות להבדיל בעצמן (ויכולות להבדיל על מיץ ענבים או חמר מדינה כגון תה או קפה), ואם אינן יודעות להבדיל, מותר להם לשתות מים לפני הבדלה, ובמקום הצורך – סודה, ואפילו תה וקפה בלי סוכר ובלי חלב.

דין מי ששכח ולא הבדיל ונזכר אחר שאכל או ברך – ראה בהערה¹⁰¹. איש שכבר הבדיל אינו יכול להבדיל עבור נשים. באם רוצה להבדיל אח"כ עבור אשתו, יכוון שאינו רוצה לצאת בהבדלה שבביהכ"נ.

באם בדעתו לאכול לחם או מזונות מיד אחר הבדלה, ונמצאים על השולחן בשעת ההבדלה, יש לכסותם.

ברכת בורא פרי הגפן על יין הבדלה פוטר שאר משקים מברכה ראשונה ואחרונה, אם היו לפניו על השולחן כשבירך בפה"ג או שהי' אז בדעתו לשתותם, אף שלא נתכוון לפוטרם בפירוש. אם לא היו לפניו כשבירך בפה"ג וגם לא הי' אז דעתו עליהם, צריך לברך על המשקים שהכל, אבל נפטרים בברכת על הגפן.

המבדיל על היין לפני סעודתו, ושתה כשיעור, כיון שאין בדעתו כלל לשתות יין בתוך הסעודה צריך לברך אחריו ברכת על הגפן לפני סעודתו (אא"כ יברך ברכת המזון על הכוס). ואם שכח ולא בירך לפני הסעודה יברך בתוך הסעודה לפני ברכת המזון. אבל אחר ברכת המזון לא יברך עוד.

אחרי הבדלה, קידוש לבנה – בחגירת אבנט ובסידור. [בנוגע אכילה לפני קידוש לבנה ראה בהערה¹⁰²].

בשיחת שמח"ת תש"נ נאמר: "זה עתה התפלל תפלת נעילה . . . עד לסיומה באמירת "אבינו מלכנו" "שמע ישראל" וכו', כולל גם ההכרזה "לשנה הבאה בירושלים", והתקיעה גדולה שלפנ"ז. ובמעמד ומצב

101) שכח ואכל בלא הבדלה יבדיל אח"כ. אם נזכר שלא הבדיל לאחר שנטל ידיו, לפני ברכת המוציא, יבדיל מיד. נזכר לאחר שבירך המוציא [או בורא מיני מזונות על עוגה] קודם שטעם הפרוסה, יטעמנה מיד ואח"כ יבדיל.

102) פשוט הלשון בס' המנהגים משמע כהדעות שיש להדר לאכול לפני קידוש לבנה. וראה גם ר"ד דיום א' דחגה"ס תשל"ל. וכן נהגו עד תשל"א. אבל בפועל נוהגים כעת דלא כנ"ל. ולהעיר גם מאג"ק מוהרי"צ ח"ג ע' רכח.

נעלה כזה – מהו החפזון והמהירות לאכול?! .. צריך להשתדל ולפעול על עצמו שיהי' במעמד ומצב . שבסיומו של יום הקדוש אינו חושב ע"ד אכילה ושתי' . . אכילתו היא . . "לשמה" מצד ציווי התורה "לך אכול בשמחה לחמך" מבלי לערב בזה ה"געשמאק" דהמאכל הגשמי". בת קול יוצאת ואומרת: לך אכול בשמחה. אוכלים ושמחים מפני שהוא קצת יו"ט. והשנה נתוסף חיוב גם מצד מלוא מלכה. מרבים בסעודה ובהרחבה. טובלים פרוסת המוציא בדבש. מתעסקים בעשיית הסוכה. ורוב בני ישראל אינם נזהרים בזה במעשה בפועל, ויוצאים ידי חובתם על ידי הדיבור על דבר זה (ובלימוד הלכות סוכה).

הלכתא למשיחא: חל יום כפור להיות בשבת החלות של לחם הפנים מתחלקות לערב (אבל לא למחר לפי שנפסל בלינה)¹⁰³.

יום ראשון, י"א תשרי

תקנ"ג: הכנסה לחדר של אדמו"ר הצמח צדק ע"י סבו, אדמו"ר הזקן.

שיעורי חומש ("חת"ת") דשבוע זה – פרשת וזאת הברכה, בפעם השני'. מחרת יום כפור נקרא "בשם השם" (ג"ט'ס נאָמען). משכימים לבית-הכנסת.

הימים שבין יום כפור לסוכות הם ימי שמחה שבהם היו מחנכין את המזבח בימי שלמה. ואין אומרים תחנון והשייך לזה. אין מתענים עד אחר אסרו-חג (חוץ מחו"כ ביום חופתם).

הנודר לצדקה בשעת הזכרת נשמות לא יאחר לשלם.

כל שמונת [תשעת] ימי החג חייב אדם להיות שמח וטוב לבב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים אליו ושמחה זו היא מצות עשה מן התורה. כיצד משמחים? הנשים קונה להן בגדים ותכשיטים כפי ממונו [ואנשים וקטנים – כדלקמן בלוח לימי חג הסוכות].

לספק צרכי חג הסוכות בהרחבה לעניים.

עסוקים בבניית הסוכה וברכישת ד' מינים.

להלן כמה פרטי דינים בקשר לבניית הסוכה ורכישת ד' מינים (שבולח יומי לחג הסוכות והועתקו כאן לתועלת הקוראים):

אף שמעיקר הדין יכול לאכול בסוכתו של חברו, מה טוב שישתדלו שתהא לכל אחד סוכה משלו. דמכיון שתשבּו כעין תדורו, צריך להיות לכל אחד סוכה בפני עצמו, בדוגמת מה שכל השנה דר בדירה שלו. ובפרט שגם עשייתו הסוכה היא מצוה [שמברכין עליה שהחיינו, אלא שנפטרת בשהחיינו שבקידוש], ומצוה בו יותר מבשלו. ומפני מצב הפרנסה הדחוק דרוב בני ישראל – נהגו בכמה מקומות שיש סוכה אחת לכמה וכמה משפחות.

אין לעשות סוכה בקרקע של חברו שלא מדעתו וכן בקרקע של רבים כגון ברחוב העיר וכיוצא בו מקום שהרבים עוברים שם. וכן במקום שסוכתו גורמת לנזקי שכנים כגון שמאפיל על חלונות חברו¹⁰⁴. עבר ועשה שם סוכה אין לברך עליה.

כל סוכה שאינו יכול לאכול ולשתות ולטייל ולישן בה בנחת בלא שום צער אינה נקראת דירה כלל. עשה סוכה במקום שידוע לו שיצטער אחר כך, כגון שעשה ברחוב [ולכתחלה אין לעשות ברחוב, כמו שנתבאר] שאי אפשר לו לישן שם בנחת מחמת מורא הגנבים והליסטים הרי זו סוכה פסולה, ואינו יוצא בה אפילו באכילה, אבל מי שאינו מתיירא לנפשו לישן שם בלילה הרי זו כשרה [וכן הוא גם במקום ובאופן שפטור משינה בסוכה (כבמקומות הקרים או שמצטער¹⁰⁵ וכיו"ב¹⁰⁶)].

בונים הדפנות לפני הסכך.

נהגו עכשיו לעשות מחיצות שלימות כי אין הכל בקיאי בדין המחיצות. ומנהגו לעשות ארבע דפנות. אין נכון לעשות הדפנות [ואפילו מחיצה אחת] מיריעות, אפילו קשרן [כי לפעמים מתנדנדות באמצע, ואפילו קשרן] בטוב, כי לפעמים מתנתק מבלי שישים לב, וממילא דינן כמחיצה שאינה עומדת ברוח מצויה. והרוצה לעשות סוכה בסדינים, טוב שישים מחיצות של קנים במשך עשרה טפחים מהקרקע, עם ריוח פחות משלשה טפחים בין כל קנה וקנה. ולכתחילה יזהר לתקן קנים בכל ד' הדפנות.

להיזהר שהסכך יהא עמיד ברוח מצויה במשך כל ימי החג (ונוגע במיוחד במחצלאות שאינן עומדות ברוח מצויה ולכן יש להוסיף עליהם סכך או להניח עליהם קורות עץ). אין לחזק את הסכך בדבר המקבל טומאה (כ'אזיקונים' מפלסטיק וכדומה. ניתן להשתמש בקורות עץ או לקשור בחוטים המיוחדים לשם כך, הכשרים לסיכון). חשוב להדגיש שאין חשש במה שהסכך נוגע בברזל, ומספיק שעיקר עמידת הסכך אינו מחמת דבר המקבל טומאה. בדיעבד שהעמידו הסכך בדבר המקבל טומאה מותר לישיב שם אפילו לכתחילה.

מנהג רבותינו נשיאינו שהיו מרבים בסכך והדגישו הדבר גם באמירה בדיבור, שהיו אומרים שיוסיפו עוד סכך ועוד סכך מבלי לדאוג לכך שצריך שיהיו כוכבים נראים מתוכה. ובודאי מצאו עצה שיוכלו גם לראות הכוכבים, ובפשטות – עי"ז שלוקחים מקל ותוחבים אותו בעובי הסכך, וככל שירבה הסכך יעשה בו נקב קטן עכ"פ שדרכו יוכלו לראות הכוכבים.

במענה לשאלת רבים:

104) ויש שכתבו ללמד זכות על המקילים לעשות סוכות בקרקע של רשות הרבים בכמה אופנים (כשקיבלו – או יכולים לקבל – רשות משר העיר (כיון שעיקר הטעם משום גוים שאינם מוחלים), בשטח המצומצם שלפני ביתו שחייב משום דינא דמלכותא בענייני נזיקין וכו'), וכמובן – שגם להמקילים, זהו רק בתנאי שאינו מפריע לעוברים ושבים (ואינו סותם כל דרך הרבים).

105) ראה לבוש סתר"מ ס"ב. פמ"ג בא"א סק"ו. וראה הגהות יא"פ, מחה"ש, בכור"י. ועוד.

106) ראה לקמן בלוח יומי לחג הסוכות ע"ד מנהג חב"ד בזה.

בנוגע להמצאה לסדר סכך ממחצלאות של במבוק באופן שהגשמים אינם יורדים לתוכה, מצד אופן הנחת הקנים, וסמכו (בין השאר) על שיטות הראשונים להכשיר בכגון דא – הנה לשון אדה"ז¹⁰⁷ "אם הי' הסכך מעובה כל כך עד שאין המטר יכול לירד לתוכה פסולה, לפי שאין נקראת סוכה אלא אם כן אינה מגינה אלא מן הצל בלבד אבל אם מגינה גם מן המטר אין נקראת סוכה אלא כמין בית היא זו", ומדבריו משמע שפסולה מדאורייתא¹⁰⁸.

ועוד ועיקר¹⁰⁹, שלדעת אדה"ז¹¹⁰ "אין אדם יוצא ידי חובתו אלא בסוכה שאינה עשויה אלא לצל בלבד וכו' אבל אם היא וכו' עשויה גם למחסה ולמסתור מזרם וממטר כל שאינה עשויה לצל בלבד אין זו סוכה אלא בית"¹¹¹.

אין מנהגנו לעשות רצפה מיוחדת לסוכה, אלא אם סוכתו ממוקמת בגינה, שהרי טוב שלא לאכול כלל בגינה בשבת ובחג אם ישתמש שם עם מים מפני שבקושי יוכל ליזהר שלא יפול שם מעט מים [ויגרום לצמיחה]. אין מנהגנו בנוי סוכה.

מדיני נוי סוכה (להמניחים) – אסור להסתפק מהם כל ימי החג, ואפילו אם נפלו מהסוכה, ואסורין גם בטלטול בשבת ויו"ט שהרי אינן ראוים לכלום כל ימי החג. יש ליזהר שלא להרחיק נויי הסוכה מן הסכך ארבעה טפחים.

לוודא שהד' מינים כשרים בתכלית (והאתרוג אין עליו חשש מורכב) וגם מהודרים, ולקנותן רק ממוחזקים ליר"ש. אין לסמוך על מכתבי המלצה שפג תוקפן או כשהממליץ אינו בר-סמכא, כפשוטו. אין לקנות ד' מינים (וערבות בכללם) מקטן עבור יום הראשון של חג. פרטי דינים נמצאים בשו"ע אדה"ז סימן תרמה"ט.

קטן היודע לנענע כדינו אביו חייב לקנות לו לולב כדי לחנכו במצות. ואף שרבים אין נוהגים כן – בזמנינו שד' מינים מצויים בשפע, כדאי לקנות ארבעת המינים כשרים כהלכתם לבנים היודעים לנענע, החייבים מדין חינוך. ולפחות שבכל בית יהיה סט של ד' מינים מיוחד לילדים. והדבר נוגע במיוחד ליום הראשון של חג [כדלקמן בלוח יומי לחג הסוכות].

מברכים על אתרוג מקאלאברי. בנטיעת שתילי אתרוגי קלברה באה"ק ת"ו, אינו בדומה לאתרוגי קלברה עצמן, ורק שסר בזה הענין דהרכבה.

107 (בשו"ע סתרל"א ס"ה).

108 וראה פת"ז סתרל"א ס"ג. סתרל"ה ס"א מש"כ לחלק בזה.

109 גם את"ל ולחלק באופן שהמבנה רעוע ומה שאין הגשמים יורדים היא מסיבה חיצונית (כמ"ש חלק מהמתירים).

110 סתרכ"ו ס"א.

111 וראה גם שו"ע אדה"ז סתרכ"ט ס"י. וראה שו"ת אבנ"ז או"ח סתנע"ד. פת"ז שם. (ודלא כמ"ש בקובץ תשובות או"ח סס"א). וראה בלקוטי שיחות (חל"ב ע' 142) בדעת אדה"ז "שזהו תנאי בכל סוכה, ועד שכוונת עשייתה צ"ל אך ורק לשם 'צל בלבד', בלי תערובת של כוונה אחרת וכו' אפילו שתהי' גם 'למחסה ולמסתור מזרם וממטר' וכו' אין זה אחד מתנאי הסוכה אלא זהו גדרה של סוכה".

מראה האתרוג צ"ל געה"ל (כמראה שעוה).

לוקחין לולב שאין עליו כפופין (הנק' כפתורים – קנעפלאך).

מוסיפים על ג' הדסים, ולפחות עוד ג' הדסים.

אתרוג הכבוש – שנשרה מעת לעת במים או בשאר משקים – פסול. ויש מחמירים גם בשאר המינים. ולכן ראוי שלא להשהות אגודת הלולב במים ליותר מ24 שעות, באם לא נשאר כשיעור (4 טפחים בלולב, 3 טפחים בהדסים וערבות) מחוץ למים. והרבה מקילים לעטפם במטלית רטובה, אפילו כשהיא בגדר טופח על מנת להטפח (ואכ"מ).

כדאי לרשום את השם על נרתיק הלולב (על מדבקה וכיו"ב) שלא יוחלף עם של אחר.

אין מדקדקים לשלם בעד ארבעת המינים קודם החג דוקא.

יום שני, י"ב תשרי

הילולא של הרה"ק ר' אברהם המלאך נ"ע.

בשחרית: קריאת התורה (פ' ברכה).

יום שלישי, י"ג תשרי

הילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע (מלכתחילה אריבער), 135 שנה (תרמ"ג-תשע"ח).

לא קידש הלבנה עד עכשיו, יקדשנה הלילה.

עשו כל אשר שביכולתכם לפעול ביאת משיח בפועל ממש!

מעכשיו ניתן לקבל

המעשה הוא העיקר

הלוח החסידי – עם ה"הוראות למעשה" מתשמ"ח ואילך.

בוואטסאפ

תוסיף מספר 1.347.699.2770 + לרשימת אנשי הקשר שלך ושלח לשם בקשה ל"מנוי".

(אפשר לבקש לקבלו גם בתרגום לאנגלית)

להרשם באימייל שלח בקשה לכתובת

info@iChossid.com

אין לראות בזה שום המלצה להחזיק ולהשתמש במכשיר עם חיבור להאינטרנט.

לכל האורחים שיחיו מטעם הבד"צ דשכונת קראון הייטס

א. ברוכים הבאים: הננו מקדמים בברכה כל אלה "שההרגש החסידי שלהם האיר אצלם בגלוי" (כלשון הרב) והגיעו להסתופף בצילא דמהימנותא לחודש תשרי.

ב. כאורחי המלך, כמופת הם לרבים. חוב קדוש וזכות נפלאה שיתנהגו בצניעות (גם צניעות המלבושים, ככל פרטי הדינים בזה, וגם לגברים, וגם צניעות בהנהגה) ולקדש שם שמים גם בעיני האינם יהודים.

ג. החובה מוטלת על כאו"א להישמע להוראות הגבאים והממונים על הציבור (תחת מרותם של חברי הבד"צ) ע"פ דעת הרוב ולא לבנות כאו"א במה לעצמו. וק"ו שלא לעורר מדנים ודברי ריבות ח"ו.

ד. כאן בשכונה אין עירוב, ואסור לטלטל בשבת וביו"כ. ביו"ט מותר לטלטל אבל רק דברים שהם לצורך.

ד. להלן רשימת מוצרים ומקומות בהכשר הבד"צ:

יין – רק חברת Yayin.

בשר בקר ועוף – מובי'ס Moby's טלפון להזמנות: 347.770.4048
מסעדות ומאפיות:

Kingston Bake Shop, 380 קינגסטון (פינת קראון)

Chocolate, איסטערן פארקוויי (פינת קינגסטון)

על סמל ההכשר של הבד"צ ניתן לסמוך רק אם מופיעים שם שמות רבני השכונה, הלא הם מארי דאתרא וחברי הבד"צ הרב שוויי והרב ברוין שליט"א.

לצערנו ישנם פרסומים שקריים (סמל, שלטים ומודעות בחזית מסעדות, ואפילו – טופס (בלאנק) למכתבים עם רשימת מוצרים) על מוצרים ומקומות בהכשר הבד"צ כביכול, ואין לסמוך כלל על פירסומים הללו. והמפרסמים לא צייתו לדין תוה"ק, הולכים לערכאות רח"ל (שעל זה נפסק בשו"ע: הרי זה רשע וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה רבינו, ושמחרמין גם המחזיק בידם), ועוד. לאידך, מובן שניתן לקנות במכולות מוצרים ארוזים, וכן לאכול במסעדות, שיש עליהם חותמת מרבנים וארגוני כשרות המוחזקים ליראי שמים ומפורסמים בכל העולם כמהודרים ביותר. פרטים ניתן לקבל מתושבי המקום יראי שמים.

ה. המים כאן בני. מוחזקים בשרצים (לדעת כמה מומחים בעירי', הבעי' התחילה בשנת תשנ"ד לערך). ולדעת רוב הפוסקים בני. אין בזה שום היתר, והוא ענין הכי חמור, איסור דאורייתא עם כמה לאוין. צריך להזהר שלא לשתות מים מהברז, רק באם ידוע שסוננו כראוי באמצעות פילטר. מים הנמכרים בבקבוקים ניתן לשתות ללא חשש. מותר לאכול מאכלים שנתבשלו משך זמן רב במים שאינם מסוננים (אצל מי שאינו מקפיד בשוגג), כי חלקי שרצים נתבטלו ע"י הבישול.

ו. סמוכים ובטוחים אנחנו, שנזכה לחזות באור פני מלך חיים, ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד, "זעהן זיק מיט'ן רבי'ן", קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש, ויהא החודש משובע בכל גם לעיני בשר, "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", ותומ"י ממ"ש.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.